YİĞİTLERE SESLENİŞ

AZERBAYCAN KÜLTÜR DERNEĞİ YAYINLARI No : 42

ELMAS YILDIRIM

Telegram: @cinciva

AZERBAYCAN KÜLTÜR DERNEĞİ YAYINLARI No : 42

Ş-17412

YİĞİTLERE SESLENİŞ

ELMAS YILDIRIM

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

ANKARA — 1990

Telegram: @cinciva

II 6(2=A)

ISBN

Yayına Hazırlayan : AHMET KARACA

Yayınlayan : Azerbaycan Kültür Derneği
P.K. 165 Ulus - ANKARA

Dizilip Basıldığı Yer : Yenigün Matbaacılık San. ve Ltd. Şti.
Necatibey Cad. No. 13/C Sıhhiye/ANKARA
Tel. : 230 58 14 - 230 58 15 - 230 58 16

Telegram: @cinciva

ELMAS YILDIRIM
(1907 — 14.1.1952)

ÖNSÖZ

Azerbaycan Milli Şairi Rahmetli Elmas Yıldırım'ın tesbit edilebilen bütün şiirlerini bir kitapda toplayarak genç nesillere armağan etmeği vazife bildik. Bu kitabı yayınlamakla Elmas Yıldırım'ın Azerbaycan Türk gençliği arasındaki kopmaz bağları daha da muhkemleştirmek, gençliğimizi de O'nun gibi Milli Dava yolunda, Milli Mücadele'de şerefli yerini almaya çağırmak, şiir, edebiyat, san'at ve ilimle milli ruhun içiçe kaynaşmasında, gelişmesinde, serpilmesinde ve yüksek bir seviyeye erişmesinde gençliğin milli şuur ve cehtini, mücadele azmini kamçılamak istedik.

Azerbaycan'ın zâlimane bir şekilde işgal edilerek kurduğu Milli Demokratik Cumhuriyeti'nin yıkılmasına sebep olan istilacı, yıkıcı, parçalayıcı, gerici ve bölücü kuvvetlerin, Vatan'ı bir baştan bir başa taladığını gören, bunu gururuna sığdırmıyan genç Elmas Yıldırım, insani olmaktan uzak bulunan bu büyük haksızlık karşısında susmuyarak nasıl büyük bir vatanperverlik, milletseverlik örneği verdiyse, Azerbaycan Türk gençliğinin de, volkanlaşan ruhunda, O'nu bulmakta, takip etmekte gecikmiyeceği kanaatındayız. Nitekim Rahmetli Elmas Yıldırım, bir kıt'asında bunu şöyle haykırmaktadır :

Sen aldırma, içimden yaralıyam, yaralı,
Bırak geçsin genç ömrüm fırtınalı, boralı,
Ben bilirim sonunda çıkmam yüzü karalı,
Yurdumun gençliğine ümidim, imanım var.

Telegram: @cinciva

O'nun şiirlerinde Azerbaycan'ın füsûnkâr güzelliği, vatan ve millet sevgisi, sürgün ve gurbet hayatının çekilmez kahrı, vatan özleminin ruhunda alev alev yanması, anne, bacı, kardeş hasretinin ağırlığı buram buram tüterken, zâlim düşmana karşı vatan ufuklarında yankılaşan kükreyişi, yiğitlere seslenişi adeta gök gümbürtüsünü andırmaktadır. Şu içli, cana yakın kıt'a, bunu ne güzel ifade etmektedir :

Nerde beni gül koynunda doğuran,
Hamurumu göz yaşı ile yoğuran,
Beşiğimde, layla balam, çağıran,
Azerbaycan, benim bahtsız anam oy!.
Neçe bir yıl hasretine yanam oy!.

Elmas Yıldırım, daha delikanlı çağında, kaynar bir bulak gibi dupduru, berrak, arı duygularla dolu olarak milli çığırda ilerlemeğe çalışmış, İstiklâl, hürriyet, millet, toprak gibi maddi ve manevi değerlerin ne olduğunu bir şair idrakiyle kavramış ve bunları alevli ruhunda yoğurarak nakış nakış, desen desen işlemesini, san'atkârlığının en yüksek basamaklarına ulaşmasını sağlamıştır.

O, kendini yetiştirmiş bir şairimizdir. O'nun yüksek eğitim görmesini engelliyenler; şair olarak onu kıskananlar, nedamet getirerek bugün günah çıkarmaktadırlar. O'nun gurbette yazdığı her şiirde, her mısrada Azerbaycan'ı bulmamak, duymamak, tatmamak mümkün değildir. Elmas Yıldırım, bazan kendisiyle, bazan boz bulanık akan Aras'la, Kür'le, Vatanın kokusunu, derdini, gamını, açısını getiren bulutlarla, ulu dağlarla, göl'erle, derelerle, gökten telek salan turnalarla, bazan da gözlerinde tüten, inci inci dam'alarda büllûrlaşan anne, bacı, kardeş özle-

miyle, Bâkü gibi, doğma Azerbaycan'ın, şehir, kasaba ve köy'eriyle, Muğan, Mil gibi düzleriyle dertleşmekten kendini alamamaktadır.

Ben n'için garibim bu doğma İl'de?
Mahbes mi dört yanım, belki boğuldum.
Mel'un bir zamanda, mahkûm bir İl'de
Allah'ım ben niçin şair doğuldum?

veya Gölçük'le dertleşirken, kalbinde katmerleşen hasreti, garibliği de şu içli mısralarla ne güzel ifade etmiştir:

Aç koynunu uzaktan gelmişem, çok yaslıyam,
İl'i yurdu çalınmış bir garib Kafkas'lıyam.
Zannetme ki yoksulam, Kür'lüyem Aras'lıyam,
Bakü'den ayrılalı yakın zamandır, Gölcük!.

Elmas Yıldırım'ın şiir dünyasında hayal gibi zannedilen hususlar, bugün gerçekleşmek, aydınlıklar, vatan ufuklarını saran karanlıkları kovmak üzeredir. Azerbaycan Türk Gençliği, hiçbir engel tanımadan mukades hedefe doğru demir adımlarla ilerlemektedir. O'nun hür insanlık uğruna yakmak istediği, küllerini savurmak istediği yol aydınlanmaya başlamış, büyük Alp Ertunga'nın, Alpaslan'ın, Timur'un, Fatih'in, Atatürk'ün, Settar Han'ın, Mehmet Emin Resu'zade'nin kudreti, Azerbaycan Türk Gençliğinin damarlarındaki asil kanda makesini bulmuş, kafasında, çelik kollarında kendisini göstermiştir. O asil gençlik **«BİR KERE YÜKSELEN BAYRAK BİR DAHA İNMEZ»** şiarı ile Azerbaycan göklerini i nletmeğe başlamıştır.

Telegram: @cinciva

Azerbaycan Kültür Derneği Merkez Yönetim Kurulu, millî şairimiz Elmas Yıldırım'ın şiirlerini içeren bu eserin yayınlanmasında maddi katkılarını esirgemiyen muhterem **Kübra Geray** Hanımefendiye, büyük bir titizlikle şiirlerin derlenip toplanmasını sağlayan, düzenliyerek yayınlanacak hale getiren dava arkadaşınız Sayın **Ahmet Karaca**'ya en kalbi teşekkürlerini sunarken, Rahmetli Elmas Yıldırım'ın 61 şiirinden oluşan bu kitabını Azerbaycan Türk Gençliğine armağan ediyoruz.

AZERBAYCAN KÜLTÜR DERNEĞİ

MERKEZ YÖNETİM KURULU

ELMAS YILDIRIM'ın EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE ŞİİR SAN'ATI

A. VAHAP YURTSEVER

Elmas Yıldırım'ın edebî şahsiyetini ve şiir san'atını hakkıyla kavrayabilmek için, onun doğduğu ve yaşadığı muhiti ve kezâ müphem bulunduğu fikir manzûmesini dâima göz önünde bulundurmak icab eder. Şair, 1907 senesinde, Azerbaycan'ın ve umumiyetle Kafkasya'nın dâima hararetli siyasî ve inkılâbî faaliyetlerine canlı bir sahne olmuş ve petrolü kadar tarihiyle de zengin ve verimli bir şehri ve hattü ilmî ve fikrî merkezi bulunan Bakü'de doğmuştur.

Elmas doğduğu sıralarda, Bakû için için yükselen inkılâp dalgaları ile çoşup kaynamakta idi. 1905 inkılâbı Çarlık idaresi tarafından yeni bastırılmıştı. Hattâ, 1907 de, eski Rusya sömürge imparatorluğuna dahil topraklar üzerine menfur Stalipin irtica rejimi çökmüş bulunuyordu. Fakat, inkılâp ateşi yalnız zâhiren, üstünkörü söndürülmüştü. Bu hal, muvakkaten faaliyeti yavaşlamış ve hattâ durmuş bir volkanın geçici sükûnuna benzerdi. Hakikatte, yer altında gizli kuvvetler daha korkunç feveranlara hazırlanmakta idi.

1905 inkılâbına bütün makkûm milletler ve mahrum içtimaî zümreler seve seve katılmış bulunuyorlardı. Hepsinin gayesi, millî ve içtimaî esaretten âzâde, hak ve hürriyete dayanan bir nizam kurmaktı.

Telegram: @cinciva

Birinci Dünya Savaşı inkılâp feveranını çabuklaştırdı ve hızlandırdı. 1917 Şubat ihtilâli, hiç olmazsa başlangıçta, demokrasi umdelerine ayak uydurmaktaydı. Fakat, arkasından gelen gâsıp Bolşevik anarşi idaresi, her nevi hak ve hürriyet mefhumunu oratdan kaldırdı ve yeniden kıpkızıl bir istibdat, millî ve içtimai zulüm ve tahakküm sistemi kurdu. Milletleri ezdiği ve sömürdüğü gibi sosyal topluluğa da ağır zincirler vurdu. Çarlığın mahkûm millet'ere karşı güttüğü Ruslaştırma politikasını daha büyük bir ustalıkla ve bu sefer sosyalizm ve komünizm maskesi altında devam ettirdi. Dış politika sahasında ise Rusya'nın ananevî temayül ve gayelerini «Cihan ihtilâli» menfaatleriyle telif etti.

Fakat, Kafkasya, kahraman Türk ordusunun yardımı ile, 1918 senesinde Bolşevik tecavüzünden kurtarıldı ve takriben iki - ikibuçuk sene hür ve bağımsız bir hayat yaşadı.

Elmas, o sıralarda 12 - 13 yaşlarında idi. Henüz millî hürriyet ve istiklâlin feyizlerini derk edecek durumda olmamakla beraber, serbestî havasını bol bol teneffüs etmiş ve Azerbaycan ordusunun heybetli yürüyüşünü doya-doya seyretmek fırsatını bulabilmişti. Bütün bu çocukluk intibaları, aile ve muhitin telkinleriyle birlikte, genç Elmas'ın kalbinde iyice yer etmiş bulunuyordu.

1920 senesi Nisanında Azerbaycan üzerine-Bolşevik kâbûsu çökünce, bu tatlı hâtıralar birer birer canlanmağa başladı. Devir ve hayat muhakkak surette değişmişti: Bunu Elmas da seziyordu. Çünkü şen ve coşkun Azerbaycan askerleri yerine Bakû'yü kaba ve sevimsiz Rus saldatları (erleri) doldurmuş-

tu. Azerbaycan halkının yüzü artık gülmüyordu. Her tarafa açlık, kıtlık ve zulmet çöküvermişti. Üç renkli Azerbaycan bayrağı Bolşevik cellâtları tarafından yırtılıyor, yerine kızıl emperyalizmin menhus kızıl bayrağı dikiliyordu.

Elmas bütün bu halleri hayret ve dehşetle seyrediyordu. 1925 senesinde lise tahsilini ikmâl etti. Mekteb içinde ve dışında Ahmet Cevat, Hüseyin Cavit ve Cafer Cebbarlı gibi vatan şairlerinin eserleriyle tanışmıştı. Bunlardan, bilhassa, Ahmet Cevat, hassas ruhu, ince şiiri ve millî teranleriyle genç Elmas'ın kalbini pek okşuyordu. Kendisinde de şairlik temayülü sezdiği için, daha o çağda yolunu ve üstadını bulmuş gibiydi. Her halde Elmas, Cevad'ın dilinden, yolundan, üslûbundan ve ülküsünden ayrılmayacaktı. Zaten Cevad'ı takip eden yalnız o değildi, bütün milliyetçi genç Azerbaycan şairleri «Gökgöl» müellefine hayrandı.

Her Azerbaycanlı aydın gibi Elmas da Sovyet - Rus tahakküm idaresinin ağır darbelerini yemekte gecikmedi. İlkönce, devam ettiği Bakû Üniversitesinin Şark Edebiyatı Fakültesinden, babası tücardır diye, atıldı. Bilindiği gibi, Bolşevikler, muhalif bulundukları sosyal zümrelerin yalnız olgun yaşta bulunan fertlerine değil, çoluk çocuklarına bile ekmek, tahsil, çalışma ve yaşama hakları tanımazlar. Sovyet idaresinin amansız düşman telâkki ettiği bu gibi sosyal zümreler, yalnız çiftlik sahipleri, bankacılar, sanayiciler, tacirler, eski devlet memurları ve millî orduya mensup subay ve erlerle kalmıyor, aynı zamanda, bütün köy halkını, esnafı ve milliyetci münevverleri de içine olmaktadır. Hattâ, denebilir ki Bolşevizmin esas düşmanı köylüdür. Fakat, köylü

Telegram: @cinciva

kalabalık olduğu ve kolay-kolay yenilemiyeceği için, Sovyet idaresi bu düşmana yavaş- yavaş, ihtiyatla ve dolambaçlı yollardan yanaşmış ve bütün muallif sosyal zümreleri altettikten sonra köyün tahribine girişmiştir.

Elmas da köylü idi. Tüccar evlâdı değildi. Ve böyle olduğu için, hiç bir suçu bulunmadığı halde, üniversiteden atılmış ve yüksek tahsil imkânından ebedî surette mahrum bırakılmıştı.

Bu, Elmas'ın sömürgeci Sovyet rejiminden yediği ilk darbe idi. İkinci darbe de gecikmedi. Şair müsbet bir çalışma sahası arıyordu. Sovyet idaresinde böyle bi rdaha kolay kolay bulamayacağı için, arıya arıya nihayet «Azerbaycan Proleter Yazıcılar Cemiyeti»nde bir deneme yapmağa karar verdi.

Komünist Partisi tarafından kurulan bu cemiyetin gayesi Sovyet rejimine körü körüne hizmet edecek sözde «ediple» yetiştirmekti. Komünist saflarında kuvvetli ve istidâtlı san'at erbabı pek bulunmadığı için, bu gibiler ekseriyâ partisizler arasında aranmaktadır. Bu maksatla, asıl komünist ediplerin yanıbaşında bir de «çığırdaş» yazarlar zümresi ihdâs edilmiştir. Çığırdaş yazar, komünist telâkkisine göre Sovyet rejimine prensip itibariyle muhalif olmayıp, onunla edebî sahada işbirliği yapmağa âmade bulunan kalem sahibi demektir.

Böyle bir partisiz edebî zümrenin ihdâsı hem komünistlerin hem de milliyetçilerin işine geliyordu. Komünistler, bu suretle kurulan müşterek çalışma muhitinde bazı istidâtlı gençleri parti lehine kazanabileceklerini ümit ediyorlardı. Milliyetçi şairler ise, başka hiç bir alenî çalışma sahası ve eserlerini yay-

ma imkânı bulamadıkları için, bu cemiyete girmek suretiyle, fikirlerini bir parça yürütmek ve şiirlerini halka duyurmak fırsatını elde edebileceklerini umuyorlardı.

Böylece, cemiyet içinde iki muhalif ve hattâ birbirine düşman zümre karşı karşıya gelmiş oluyordu. Elmas Yıldırım da çığırdaşlardan idi. Fakat, daha ilk denemesinde, yurduna sâdık bir kimsenin Sovyet idaresiyle hiç bir şekilde ve hattâ edebiyat gibi en masum sahada bile işbirliği yapamıyacağını anlamıştı.

Şair, vatanına karşı en temiz ve en samimî duygularını «A Dağlar!» başlıklı güzel bir şiirinde kaleme almış. Anlaşılan, bu kadar masûm ve zararsız bir şiir Sovyet idaresinde yayınlanamamış olacak ki, sonradan ya bizzat şairin kendi teşebbüsü ile veya sırf bir tesadüf eseri olarak İstanbul'da neşredilen «Hayat» dergisinde çıkmıştır. Hemen «Azerbaycan Proleter Yazıcılar Cemiyeti»nde ve Sovyet basınında kıyametler kopmuş. Bizzat Bolşevik Maarif Komiseri kaleme sarılmış ve Siyasî Polis harekete geçmiştir. Neticede, Elmas'ı, sadece cemiyetten atmakla kalmamış, aynı zamanda kendisini palas pandıras Şimalî Kafkasya'ya kadar sürmüşler.

Fakat Şimalî Kafkasya da baştan başa Türklerle meskûndur. Orası da hürriyet ve istiklâlinden tamamiyle mahrum edilmiş bir halde! Elmas artık doğrudan doğruya mücadeleye atılmağa karar vermiş bulunuyordu. Onun en keskin silâhı kalemi ve şiiri idi. Dağıstan'da kaldığı iki sene zarfında birçok millî şiirler yazmış, istiklâlci unsurların ve yerli Türk halkının sevgi ve müzaheretini kazanmıştı. Tabiî orada da her hareketi Sovyet Siyasî Polisi tarafın-

Telegram: @cinciva

dan takip ediliyordu. Dağıstan sürgününün aksi netice verdiği görülünce, bu sefer daha uzaklara atılmasına karar verildi. Bu defa G.P.U. İdaresi Elmas'a sürgün yeri olarak Türklük beşiği Türkistan'ı seçmişti. Netice yine aynı! Belki Elmas'a göre, daha parlak. Ne tazyik ve ne ikna suretiyle şairi kazanamamışlardı. Nihayet, kat'î çareye başvurmak istediler. Kimbilir, belki de bu sefer niyetleri Elmas'ı, binlerce diğer Türk aydını gibi, Sibirya'da çürütmekti.

Şair, bunu anlayınca, İran'a sığındı. Fakat, İran da Elmas'ın ruhunu pek okşayamazdı. Onun maksadı bir an önce anavatana kavuşmak ve dertlerini dökmekti! Tahran'daki hemşehrilerinin müessir yardımiyle kısa müddet zarfında buna da muvaffak oluyor. Türkiye'ye geliyor ve anayurdun muhtelif doğu illerinde çeşitli devlet memuriyetlerinde feragatle çalışarak kalabalık ailesini besliyor ve nihayet vazife başında rahatsızlanarak, ötedenberi muztarip bulunduğu böbrek hastalığından kurtulamıyarak, rahmeti Rahman'a kavuşuyor ve arkasından gerek aile efradını, gerekse sayısız dost ve hayranlarını sonsuz kederler içinde bırakıyor. Şair, vefatından bir müddet önce, tedavi maksadiyle Ankara'ya gelerek, Azerbaycan Kültür Derneği'nin tertiplediği şiir gününde kalabalık bir dinleyici kütlesi huzurunda güzel ve içli şiirlerini okumuş ve herkesin derin takdir ve hayranlığını kazanmıştı.

İşte, Elmas Yıldırım'ın samimi şiirleri, hayatının ve ruhunun geçirmiş olduğu bütün bu acıklı safhaları aksettirmektedir. Onun şiiri, her şeyden önce, güzel vatanının yaralarını ve dertlerini okşamaktadır. Böyle olduğu için, Elmas Yıldırım, memleketinden uzak düşmüş her Azeri Türk'ünün içli duygularına mükemmel

surette tercüman olmaktadır. O, böylece, Ahmet Cevad'ın ve Gültekin'in yolunu devam ettirmektedir. Kendisine karşı duyulan derin rağbet de, işte, bu vasfından ileri gelmektedir :

Sormayın kimlerdenim, haralıyım (1), a dostlar,
Gönülden fırtınalı, boralıyım, a dostlar ,
Kızıl bir kurşun aldım, yaralıyım, a dostlar!..

Elmas Yıldırım da, selefleri ve üstâdları Ahmet Cevat ve Gültekin gibi tâlihe, düşmana boyun eğmiyen, savaşan, döğüşen bir şairdir :

Kalk, sevgilim, ver okumu, yayımı,
Çek altıma o küheylân tayımı,
Kim o benim inkâr eden soyumu?..
Hangi kuvvet büken benim kolumu,
Ben gidersem kim kesecek yolumu?!..

Elmas Yıldırım, vatanın hürriyeti ve istiklâli uğrunda her nevi fedakârlığı göz önüne aldırmış, tükenmez azimli, ateşîn imânlı, hiç bir şahsî ve hususî menfaat gütmiyen bir mücadelecidir.

Sen istersen kalbimi parçala, kır, çiğne, ez,
Benim gene bu yolda tükenmez bir canım var!
Sen ölüm ol, başımda her an dolaş, her an gez,
Benim de bir gün gene sana bir isyanım var!.

Şair, vatanı Azerbaycan'ı ve onunla birlikte bütün esir ve mazlûm Türk illerinin tekrar hürriyete ve istiklâle kavuşacaklarına derin ve sarsılmaz bir imân beslemektedir :

---

(1) Nereliyim.

Telegram: @cinciva

Benim aşkım, a dostlar, ezelidir, ezeli,
Kim çalacak gönülden o sevdalı güzeli?!.
Yok bir kuvvet ki, yıksın kalbimdeki emeli,
Benim ki o kurtuluş gününe imânım var!..

Elmas, bu ümitlerini gençliğin tükenmez ve sarsılmaz enerjisi ve fedakârlık azmiyle bağlamaktadır:

Sen aldırma, içimden yaralıyım yaralı,
Bırak geçsin genç ömrüm fırtınalı,boralı,
Ben bilirim, sonunda çıkmam yüzü karalı,
Yurdumun gençlerine ümidim, imânım var!..

Şair doğduğu ve yetiştiği yurdun güzelliklerini, nehir ve sularının bereketini, dağlarının sefâsını toprağının servetini tasvir etmekle bitiremiyor ve tabiatın bunca feyiz ve nimetlerine mazhar olmuş ve bütün dünyanın dikkat ve alâkasını asırlardan beri kendi üzerine çekmiş bulunan Kafkasya ve bilhassa Azerbaycan gibi bir ülkenin ve onun cihanşümûl şöhrete sahip Başkenti Bakû şehrinin düşman çizmesi altında ezilmekte ve inlemekte olmasına yanıp yakılarak kanlı göz yaşlarını akıtıyor. Şu mısralardaki derin samimiyete bir dikkat buyurulsun :

Mugan yaylasında, gök Mil düzünde,
Aktı kanım damla damla izinde,
Gel vefa kıl, sen de bir dur sözünde,
Ben sözüm üstünde durdum, güzelim!..

Kâbem oldun, mihrâbına diz koydum,
Hızrım oldun, dergâhına göz koydum,
Garip düştüm, toprağına yüz koydum,
Bir sormadın, nedir derdim, güzelim?..

Veyahut «A dağlar!» başlıklı ikinci şiirinin ilk bendini alalım :

Çiçekli koynunda bir bahçe diktim,
Sulamak için gözyaşları döktüm,
Gece gündüz emeğini ben çektim,
Yoldu meyvesini eller, a dağlar!...

Gene Kafkasya dağlarına hitâben yazdığı bir türküde şair içli duygularını şu mısralarla ifade etmektedir :

Gök bir bulut olup sende gerilsem,
Toprak olup ayağına serilsem,
Bir gül olup senin için derilsem,
Ya avcının şikârı bir kuş olsam!.

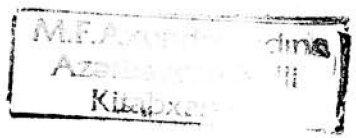
Bakıp dursam uzak uzak izlere,
Kulak versem seni anan sözlere,
Hasretinle bulutlanan gözlere,
Senden akan bir damlacık yaş olsam!.

Elmas Yıldırım, Türk millî birliğine, Türk'ün tarihî büyüklüğüne, insanlık topluluğu içindeki seçkin mevkiine, Türk kültürünün özel kıymetine ve büyük ulusunun şanlı ve parlak istikbâline bütün varlığı ile inanmış ve ülküsünü Türkiye'de çıkan bir çok dergilerde cesaret ve metanetle müdafaa etmiş bir şairdir :

Değmeyin, siz değmeyin, tâ kalbimden dağlıyım,
Ben dünyaya ün veren Altayların oğluyum,
O toprakta doğmuşum, o toprağa bağlıyım!.

İstemem bir yabancı göz diksin bir taşına,
Yol ver, yol ver konayım o dağların başına!..

S-17412

Telegram: @cinciva

Aynı zamanda, şair insan hürriyet ve haklarının tahakkukunu ve fertler gibi milletlerin de hak ve istiklâle kavuşmalarını ateşin bir lisan ve derin bir imânla müdafaa etmekte ve dünyaya kölelik ve esaret getiren kara kızıl kuvvetlere lânet okumaktadır :

Verseydi Tanrım bana geçmişten bir ânımı,
Yakarak bir meş'ale, kurardım hür bir ocak..
Götürüp insanlıktan ruh alan fermanımı,
Salardım dört bir yana, şenlenirdi her bucak..
Kazardım gönüllerde yalnız bir tek ideal:
İnsanlara hürriyet, milletlere istiklâl!..

İşte, Azerbaycan millî şairi Elmas Yıldırım'ın edebî ve fikrî siması bundan ibarettir. Onun fikir silsilesi ile şiir san'atı birbiriyle ayrılamayacak şekilde birleşmiştir. O, tamamen Azerbaycan ve Türklük için yaşamış ve çalışmıştır. Her şiiri ve her sözü samimiyetle doludur. Ne memleketinde ne de yurt dışında esaslı bir tahsil görememiştir. Memuriyet hayatı ve aile kavgaları da tahsil seviyesini yükseltmeğe müsait değildi. İlhamını tamamiyle kendi ruhundan almış ve her nevi taklit ve tasannûdan uzak kalmıştır. Tâ başlangıçtan beri büyük ve kutsal bir dâvanın edebi alemdarlığını yaptığı için, şiiri özel bir kudret ve güzellik kazanmıştır. Bu dâva ilerledikçe, Elmas Yıldırım'ın edebî değeri de yükselecektir.

O, gençliğin şairidir ve içli şiirlerini gençliğe emanet etmiştir. Gençlik, onun şiirlerinden vatan aşkı, Türklük sevgisi, ideale sonsuz bağlılık, fedakârlık, azim ve metanet öğrenecektir. Bir çok şiirleri ve parçaları ezberlenmeğe ve kıymetli birer vedia gibi gönüllere ve zihinlere yerleşmeğe lâyıktır.

Ne yazık ki, Elmas kısa bir ömür sürmüş ve kutsal emeline erişmeden içimizden ayrılmıştır :

Ölmek mi... Ya ümide bel bağlasam,
Yurdum için biraz daha ağlasam?!..

O, bu kadar erken ölmek istemezdi :

Kavuşurken yurt bayrama, düğüne,
Çalkanacak il öğüne, öğüne,
Sen erince özlediğin o güne,
Benim ömrüm yetecek mi, bilmem ki!.

Fakat, Elmas Yıldırım gibi, yüksek bir ülküye bütün varlıklarını hasretmiş bulunan millî şairlerin ruhan ve mânen ölmelerine, zihinlerden ve kalblerden silinmelerine imkân yoktur. O, şiirleriyle, aziz hâtırası ile hâlâ içimizde yaşamakta ve her zaman yaşıyacaktır..

Telegram: @cinciva

ELMAS YILDIRIM'IN HAL TERCÜMESİ

Feyzi AKÜZÜM

1907 yılında Azerbaycan'ın Bakû şehrinde dünyaya gelen Elmas Yıldırım'ın asıl adı Yıldırım, aile lakabı ise Elmas - zade'dir. Bütün yazılarında Elmas Yıldırım imzasını kullanıdığı için, biz de kendisini bu isimle tanıyoruz.

Babası Abdülmuhammed, annesi ise Nisa hanımdır. Her ikisi de Bakû'nun Kale köyündendirler. Aile ece, ötedenberi meşgul bulundukları çiftliği terkederek, şehre göçetmiş ve alış veriş hayatına atılmışlardır. Babasının bir kaç tane mavnası varmış. Bu yüzden şairin çocukluğu tamamen Hazar denizinde geçmiştir.

Bolşevik ihtilâline kadar bu mavnalarla ailesinin geçimini sağlayan Abdülmuhammed, oğlu Yıldırım'ı İranlıların Bakû'da açmış oldukları «İttihat» mektebine kaydettirerek, ilk tahsilini Farsça yaptırmıştır. İlk ve orta tahsilini Birinci Dünya Harbi ve kanlı Rus ihtilâl keşmekeşleri içinde tamamlayan Elmas Yıldırım, 1925 yılında 12'nci Bakû Lisesi'ni (Gimnazuim) bitirerek, 1927 de Bakû'daki Şark Edebiyatı Fakültesi'ne kaydolmuştur. Bir kaç ay derslere devamdan sonra, fakülteye vermiş olduğu beyannamenin incelenmesi neticesinde, ailesinin tüccar zümresine mensup bulunduğu ileri sürülmüş ve bu yüzden durumları kendisininkine benzeyen diğer arkadaşları

ile birlikte devamları komünist idaresince mahzurlu görülerek fakülteden uzaklaştırılmıştır. O sıralarda Bakû'da yeni teşkil edilen «Azerbaycan Proleter Yazıcıları Cemiyeti'ne intisabeden şair, cemiyet içerisinde yekdiğeriyle mücadele halinde bulunan şu iki cepheden; —1. Proleter yazıcıları, 2. Çığırdaşlar— ikincisinin safında yer almış ve bu sıfatiyle Kafkas dağlarına hitâben yazdığı ve o zaman İstanbul'da çıkan «Hayat» dergisinde neşredilen «A Dağlar» şiirinde :

Çekilmiş kalbine eskiden bin dağ,
Titriyor aşkını anan her dudak,
Yayılır şikeste sesleri dağ-dağ,
Ne söyler bu garip diller, a dağlar?...

Boynunda kızlardan rengin bir deste,
Lâleler dağılmış yolların üste,
Sen gel bu ülkeden bin kurban iste,
Senden esirgemez, yollar, a dağlar!...

diye hislerini açıklaması, cemiyetin proleter yazıcıları arasında şiddetli bir aksülâmel yaratmıştır. Fırsat düşkünü bir çok kimseler matbuat yolu ile taarruza başlamışlardır. İlk hücumu, komünistlik suçundan dolayı hakkında yapılan takibattan kurtulmak için Türkiye'den kaçıp Azerbaycan'a sığınan, bâzan Esat Eyyubî, bâzan da Ekrem Cenap imzalariyle yazı yazan biri yapıyor ve «Elmas gibilerinin kafaları Sovyet çekici ile ezilmelidir» diyor.

Proleter yazıcılarının bu çeşit yaygaralarını nazarı itibara alan zamanın Sovyet Eğitim Bakanı ve «Proleter Yazıcılar Cemiyeti»'nin Başkanı Mustafa

Telegram: @cinciva

Kuliyef şiddetli bir lisanla kaleme aldığı makalesinde :

«Yazıcılar arasında Müsavatçılara âşık ve Türkiye çavuşlarının hakikî şakirdi bulunan Elmas Yıldırım'ların yer almış olduğu meydana çıkmaktadır. Bunlar Ahmet Cevat ve Hüseyin Cavid'lerin yolcusudurlar. Millî edebiyat yaratmak masadiyle gamlı mersiyeler yazan bu gibi genç şairlerden edebiyatımızı temizlemeliyiz» şeklinde tarizlerde bulunuyor.

Bunun üzerine, Elmas Yıldırım, Edebiyat Cemiyeti'nden atılarak, hakkında G.P.U. (N.K.V.D.) tarafından takibata girişiliyor ve neticede «ıslahı fikir eder» tasavvuru ile Dağıstan'a sürülüyor. Bu vakitsiz ve yersiz sürgünden dolayı büyük bir üzüntü duyan şair, hislerini şöyle ifade ediyor :

Gizli yol kesmedim, kaçak olmadım,
Sâkin bir hayatı bozmadım ben ki!..
Dost için kanlı bir bıçak olmadım,
Hiç bir katle ferman yazmadım ben ki!..

Dağıstan'da kaldığı iki yıllık sürgün hayatında, hiç bir yabancılık çekmiyen Elmas Yıldırım, kısa bir zaman içinde, istiklâl ve hürriyete susamış yüzlerce vatanperver ve milliyetçi kimselerle tanışıyor. Dağıstan'ın millî hayatından ilham alarak yazdığı şiirler bunlar vasıtasiyle elden ele dolaşıyor, halkın şaire olan yakınlık ve sempatisi günden güne artıyor.

O zaman, Azerbaycan Neşriyat Şubesi'nce beğenilerek «Dağlara seslenirken» adı altında bir kitap halinde neşredilen bu şiirler, bilâhare komünizme

aykırı fikirler taşıdığı bahanesi ile yasak edilmiş ve piyasadan toplattırılmıştır.

Bu durum karşısında Elmas Yıldırım, artık Dağıstan'da bırakılamazdı. Etrafına toplanan istiklâlci unsurlar da «G.P.U.»yu bir hayli kuşkulandırmıştı. Ruslar için biricik çıkar yol onu başka bir ülkeye göndermekti. Bu defa da Türkistan'a sürüldü.

Bu sürgün ve şiddetli baskılardan derin bir üzüntü duymakla beraber, şair, bütün Türk dünyasını yakından tanımağa vesile verecek şekilde kendisini adım adım gezdirenlere teşekkür bile ediyor ve:

«Benim bu şekilde dolaşmam, onlar için daha fena oluyor. Bana yurdumun her bucağını gezdiriyorlar. Her tarafta yaldızlı kızıl zincirlerin seslerini duyuyorum. Milletimin boynuna asılan her zincir halkası, bendeki kinleri geliştiriyor, katmerleştiriyor» diyor.

Türkistan (Aşkâbâd)'da daimi göz hapsinde bulundurulan Yıldırım, orada Kafkasya ve İran Türk öğrencilerinin okuduğu 32 sınıflı bir okulun tedrisat müdürlüğüne tâyin olunuyor. Bu tâyin keyfiyeti onu yumuşatır ümidiyle, her fırsatta «Gel bizim saflarımıza katıl; eğer bizimle beraber olursan, sana daha büyük vazifeler vereceğiz ve seni daha müreffeh bir hayata kavuşturacağız» diyorlar.

Fakat, bütün ilhamını Türklük ateşinden, hürriyet ve istiklâl idealinden alan şair, bu yaldızlı sözlerin hiç birine kulak asmıyor; bilâkis, daimî göz hapsinde olmasına rağmen, yazdığı millî ve ateşin şiirlerini el altından dolaştırıyor. Büyük bir zevk ve heyecanla okunan bu şiirler vasıtasiyle, etrafında is-

Telegram: @cinciva

tiklâlci bir toplu'uk yaratmağa muvaffak oluyor; aynı zamanda Aşkâbâd radyosunda şarkı söyliyen mugannı'er için mahniler hazırlıyor. Fakat, bu hal uzun sürmüyor. Elmas Yıldırım'ın durumunu yakından takip edenler işi matbuata aksettiriyorlar. Bunun üzerine, «G.P.U.» idaresi, Ekber Ruhî isminde bir komünisti Aşkâbâd'a göndererek, vaziyeti tahkik ettiriyor. Ekber Ruhî, Elmas Yıldırım'ın bütün yazılarını tetkik ederek, aldığı emir icabı şu neticeyi çıkarıyor:

«Elmas Yıldırım'a Azerbaycan'da, Dağıstan'da göz açtırmadılar. Fakat, burada rahatını bulmuş, istediğini yazıyor. Artık buna meydan vermiyeceğiz. Elmas Yıldırım gençtir. Bizim tarafa geçmesi için vakit henüz müsaittir. Eğer geçmişinden vazgeçip, sadece sözde değil, fiilen de bizimle birlik olursa, ne âlâ, yoksa bundan böyle ağır darbelerimize dayanmalıdır» dedikten sonra :

«Elmas Yıldırım, ideolojimiz için zararlı bir insandır. Bize inanmak şartiyle aramızda kalmak dileğinde ise, bu arzusunu matbuat yolu ile bildirmelidir (10 Ağustos 1932 tarihli «Zahmet gazetesi») ihtarında bulunuyor.

Böylece ,vaziyet tamamen aydınlanmıştı. Elmas için yalnız iki şık vardı :

Ya Ekber Ruhî'nin dediklerini kabul edip, onların safına geçmek (!), ya da millî idealin tahakkuku uğrunda açtığı mücadeleyi devam ettirmek.

Elbette ki, şair ikinci şıkkı tercih edecekti. Ekber Ruhî'ye cevap vermedi.

Bunun üzerine, artık orada kalamıyacağından, kaçmağa karar verdi. Aşkâbâd'da evlendiği Azerbay-

canlı karısı ve üç aylık oğlu Azer'le birlikte, 1933 yılı Haziran'ında, İran'a doğru giden bir kaçakçı kervanına katıldı. 24 saatlik bir yolculuğu müteakip kervandan ayrılarak, dağ ve tepelerde günlerce yol yürüdükten sonra, ayakları taş ve dikenlerden yaralı, kendileri aç ve bitkin bir halde İran hududuna yaklaşıyorlar. Sınır boyunda şair İran hudut bekçileri tarafından yakalanıyor ve ailesiyle birlikte 25 gün hapiste kaldıktan sonra Tahran'dan gelen bir emirle Meşhed'e gönderiliyor.

İran şairin ruhunu okşayamadı. Orada kaldığı bir kaç aylık müddet zarfında düçar olduğu elim vaziyeti «Azerin Duası» adlı şiirinde ancak bu şekilde ifade edebildi :

Hasret kalıp doğma yurdun nazlı, müşfik kucağına,
Gözler yaşlı, boyun bükük vatansız mı öleceğim?..
Göz dikerek yâd illerin şifa vermez ocağına.
Böyle garip bir parçacık kefensiz mi öleceğim?..

Elmas Yıldırım, kendini çok yalnız ve garip hissettiği İran'da fazla kalamazdı. Bütün arzusu, Türk dünyasının yegâne müstakil ve hür bir kalesi olan Türkiye'ye ulaşmaktı. Aynı yıl içerisinde Türkiye'ye gelerek Elâzığ'da iskân edilen Elmas Yıldırım, 1934-35 ders yılında, Palu ilçesinin Karaca bucağı ilkokulunda öğretmen vekilliği yapmış ve 1936 yılında Elâzığ iskân memurluğunda, 1939'a kadar Keban ve Palu tahrirat kâtipliklerinde 1951 yılına kadar da sırasıyle Karabeğan, Ağın, Hankendi, Balibey ve Muşan bucak müdürlüklerinde, 1951 yılının 7. ayından itibaren Tunceli'nin İresi bucağı müdürlüğünde bulunmuş ve ölümünden bir ay evvel Malatya'nın Kale bucağı müdürlüğüne nakledilmiştir.

Telegram: @cinciva

Elmas Yıldırım, Türkiye'de geçen 17 yıllık hayatında, Almanya'da çıka nve millî Azerbaycan kurtuluş hareketinin organı olan Kurtuluş dergisinde ve Türkiye'de yayınlanan Çınaraltı, Gökbörü, Bozkurt, Orkun, Özleyiş ve Komünizmle Mücadele gibi Türkçülük fikrini yayan mecmualarda, Van ve Malatya gazetelerinde millî şiirlerini neşretmiş, milliyetçi ve istiklâlci bir şair olarak tanınmıştır. 1936 yılına kadar yazmış olduğu şiirlerini «BOĞULMAYAN BİR SES» adı altında neşretmiştir. Bundan başka, ayrıca «AZERBAYCAN MAHNİLERİ» adlı bir etüdü de vardır.

Kıymetli şairimiz, Kale bucak müdürlüğündeki son vazifesinde ötedenberi müptelâ bulunduğu böbrek hastalığından kurtulamıyarak, eşini ve dört oğlunu geride bırakarak, 14.1.1952 Pazartesi günü Hakkın rahmetine kavuşmuştur.

VATANDA

Telegram: @cinciva

BİR PARÇA

Lâ'net eş'arıma hem sözlerime,
Ey vatan gel de görün gözlerime..
Gel görün, doğsun hayatımda şafak;
Ben vatansız mı doğuldum? Bu ne hak?

Telegram: @cinciva

BEN

Dokunma, dokunma, dertlidir başım;
Bırak, öz yarama derman edem ben!
Uzakta kaldıkça toprağım, taşım,
Cennet olsa bu dünyayı nedem ben?!

Benim imanım bir, aşkım, özüm bir;
Bir çeşmeden aktım, kaynar gözüm bir;
Türk oğlu Türk'üm ben, merdim, sözüm bir,
Yol ver, yol ver, öz yurduma gidem ben!..

O BENİMDİR EZELDEN

Esme ey sabah yeli, böyle muhalif esme;
Tellerini bozduğun o sevdalı yar benim;
Söz verdim gideceğim, gel de yolumu kesme;
O gök deniz, yeşil dağ, o güllü diyar benim...

Gönlüm alev saçarken volkan gibi derinden,
Ne korkum bir yolsuzun, imânsızın birinden;
Bir ah çeksem şahlanır dağlar kopar yerinden,
Tarihlerde ün almış bir şöhretim var benim...

Kim geçer dünyaları mesteden o güzelden?
Ben onun öz yarıyım, o benimdir ezelden;
Yolunda döğüşürüm, vaz geçmem bu emelden,
Ya o benim olacak, ya kanlı mezar benim!..

Telegram: @cinciva

ARAS'LA DERTLEŞME

Oğlum «Aras» için

Gelin gibi kurulursun,
Akıp, akıp yorulursun,
Gök Hazerde durulursun,
Turna gözlüm taşkın Aras,
Nedir senin aşkın Aras?...

Yılan gibi akışın var,
Ceylân gibi bakışın var,
İnce sözden çakışın var,
Dilber yüzlüm Tellim Aras!

Bingöllerin kaynağından,
Akıp yiğit oynağından,
Öpüp yarın yanağından,
Dertli dertli akan Aras,
Dost kalbini yakan Aras!..

Erzurum'un ovasından,
Şahinlerin yuvasından,
Akıp Türk'ün kovasından
Gönlüm gibi coşan Aras,
Git Guzgun'a boşan Aras...

Bizim Buzkırdan geçerken,
Birleşip «Kür» den geçerken,
Doğduğum yerden geçerken,
Gel ol benim dilim Aras,
Sor, nicedir «Mil» im Aras..

Hep akarsın durduğun yok,
Dost halinden sorduğun yok,
Yardan haber verdiğin yok,
Kalbin taştan sert mi Aras,
Bu sende bir dert mi Aras?...

Sonra neden döndü huyun,
Devran sana kurdu oyun,
Eğdiğin o yağıya boyun,
Eski aşkın soldu Aras,
Verdiğin söz noldu Aras?...

Fırtınalı, boralısın,
Eski dertten yaralısın,
Soran olsa haralısın,
Söyle Türk'tür soyum Aras,
Sana olmaz doyum Aras...

Telegram: @cinciva

KAFKAS DAĞLARINA

Kanadım yok, uçup gelsem yakana,
Sinendeki şahinlere eş olsam;
Veya mağrur bir kartalın konduğu
Göğsünde bir asırdîde taş olsam...

Gök bir bulut olup sende gerilsem,
Toprak olup ayağına serilsem,
Bir gül olup senin için derilsem,
Ya avcının şikârı bir kuş olsam..

Bakıp dursam uzak uzak izlere,
Kulak versem seni anan sözlere,
Hasretinle bulutlanan gözlere
Senden akan bir damlacık yaş olsam!..

BİRLEŞEN İKİ NEHİR

Tarih boyu aktığı yerden alıp hızını,
Koşmuş deli Kuzgun'a Kür çağlaya-çağlaya
Görünce baş ucunda Dertli Türkmen kızını,
Aras da derde gelmiş yas bağlaya-bağlaya...

Kucaklaşmış o yerde birleşmiş iki bacı :
Biri aşkım, varlığım, biri başımın tacı..

Birinde Kafkas kızı yıkamış gür saçını,
Yolunda kurban etmiş benim gibi kaçını,
Biri eş bulmaz, dökse gizli gizli içini,
Yanarmış öz derdine kalp dağlaya-dağlaya...

Buluştukları toprak, yerde cennetin eşi;
Biri kalbimdeki kan, biri gözümün yaşı...

Biri toplar suyunu bin dereden Bingölden,
Birinin bağrı yanık uzaktan gelen selden,
Biri benim öz dilim, biri anlamaz dilden,
Yanarım arkasından ben ağlaya-ağlaya...

Biri bana doğma yurt, biri girdiğim kucak,
Biri benim, biri de... O da benim olacak...

Telegram: @cinciva

GELMEDİ

Durnam uçtu gitti uzak ellere,
Gitti, bilmem nerde kaldı, gelmedi?
Çok yalvardım aşıp taşan sellere,
Uca dağlar duman aldı, gelmedi...

Durnam uçtu, benim boynum büküldü,
Hazan geldi, gök yapraklar döküldü,
Lâle soldu, yazın bağrı söküldü,
Bülbül öldü, gül sarardı, gelmedi...

O GÜZELE

Hatırlar mısın ki, orda bir zaman
Seninle dileğe erdim, güzelim!..
Sen, benden yadigâr bir şey istedin,
Koparıp kalbimi verdim, güzelim!..

Beni kabre kadar götürsün, diye,
Zehir mi katmıştın sunduğun meye?
Ben lânet okudum sensiz her şeye,
Ben her şeyde seni gördüm, güzelim!.

Muğan yaylasında, gök Mil Düzünde,
Aktı kanım damla damla izinde,
Gel vefa kıl, sen de bir dur sözünde,
Ben sözüm üstünde durdum, güzelim!..

Kâbem oldun, mihrâbına diz koydum,
Hızrım oldun, dergâhına göz koydum,
Garip düştüm, toprağına yüz koydum,
Bir sormadın, nedir derdim, güzelim?

Nere gitsem arkamda bir ahım var,
Varıp boş koymaya bir dergâhım var,
Elbetki benim de bir Allahım var..
Gün gelir hür olur yurdum, güzelim!

Telegram: @cinciva

A DAĞLAR!..

Öperken alnından füsunlu bir yaz,
Akıyor dönüşden seller, a Dağlar!..
Yeşil, zümrüt gözlü yamaçlarında
Açılır lâleler, güller, a Dağlar!..

Tarihte namının tükenmez şanı,
Kervanlar koynunun güzel mercanı,
Sinende keserler eller kurbanı,
Geçirirken ağır iller, a Dağlar!..

Toprağın cevahir taşların elmas;
Çamlıklar giyinmiş ipekten libas;
Bâzen bilmem niçin saklıyorsun yas,
«Kuzgun»dan eserken yeller, a Dağlar!..

Çekilmiş kalbine eskiden bin dağ,
Titriyor aşkını anan her dudak,
Yayılır şikeste sesleri dağ - dağ,
Ne söyler bu garip diller, a Dağlar?..

Zirvende oynaşan rüzgârlar acı,
Yıllardır görünmez başının tacı,
Anlat ki derdinin nedir ilâcı,
Nedir bu dumandan tüller, a Dağlar?.

Boynunda kızıldan rengin bir deste,
Lâleler dağılmış yolların üste,
Gel sen bu ülkeden bin kurban iste,
Senden esirgemez, yollar, a dağlar!..

A DAĞLAR!..

II

Çiçekli koynunda bir bahçe diktim,
Sulamak için göz yaşları döktüm,
Gece gündüz emeğini ben çektim,
Yoldu meyvesini eller, a dağlar!..

Neden küskün yakandaki bülbüller,
Nerde bana layla çalan o diller?..
Ben seslensem : Eller, eller, ay eller,
Aksi sada gelir : Eller... a dağlar!..

Söyle, neden ses vermiyor Hazar'ım,
Ben ki, onun her derdini yazarım,
Sürgün olup uğrunda hep gezerim,
Kısmetim bu uzun yollar, a Dağlar!..

Söyle, neden Deli Kür'üm çağlamaz,
İçten coşup öz gününe ağlamaz,
Gök Muğan'ım neden yeşil bağlamaz,
Dertli midir o Gökgöller, a Dağlar?..

Söyle, Şahdağlarım neden yaslıdır,
Göğsündeki kılıç, kalkan paslıdır ,
Şairleri neden hazin seslidir,
Garip sazda kırık teller, a Dağlar?..

A Dağlar, a Dağlar, söyle, a Dağlar,
Olur mu aşnalık böyle, a Dağlar?!
Yaman günüm yahşı eyle, a Dağlar,
Sana kurban bu gönüller, a Dağlar!..

Telegram: @cinciva

ÖMRÜM HARAP OLDU HEY

Kim dedi sana ki çıkıp yoluma,
Genç yaşımda gönderesen ölüme,
Adını kim kazdı bilmem günlüme,
Gel ki, sensiz ömrüm harap oldu hey!

Sen gittin, ardınca boynum büküldü,
Aktı, aktı göz yaşlarım döküldü,
Eşler, dostlar, birer birer çekildi,
Hemdemim bir kadeh şarap oldu hey!

Doğmuşken Süleyman (1) tahtına güneş,
Ne bir Müşfik (2) hemdem, ne Rahim (3) bir eş,
Nedir bu içimde sönmeyen ateş?
Gönlümde ümitler serap oldu, hey!

Ben bezginem sensiz her bir günümden,
Gönül âsi, bahta olan kinimden,
Geçtim uğrunda Tanrımdan, dinimden,
Bastığın yer bana mihrap oldu hey!..

(1) Bir komünist şairin adıdır.
(2) Bir milliyetçi şairin adıdır.
(3) Bir milliyetçi şairin adıdır. Elmas Yıldırım gibi, milliyetçi ve vatansever şairlerden Müşfik ve Rahim de Sovyet idaresinin kahrına uğrayarak sürülmüşlerdir.

NİÇİN ŞAİR DOĞULDUM

Ben artık ne yazam yurduma dair,
Düşman zehir saçar, dostlar gizlenir,
Bilmem ki yurdunu seven bir şair,
Ne için bir câni gibi izlenir?

Gizli yol kesmedim, kaçak olmadım,
Sâkit bir hayatı bozmadım ben ki,
Yurt için kanlı bir çiçek olmadım,
Hiç bir katle ferman yazmadım ben ki...

Ben ne için garibim bu doğma ilde,
Mahbes mi dört yanım ben ki boğuldum,
Mel'un bir zamanda, mahkûm bir ilede,
Allahım ben niçin şair doğuldum?..

Telegram: @cinciva

ELVEDÂ, BAKÛ!

Türkistan'a giderken

Elvedâ, ey müşfik ana, elvedâ
Bu anda kalbimde ne derin gam var,
İçimde bir sızı, gözümde nem var,
Elvedâ, ey müşfik ana, elvedâ

Sende geçip gitti yirmi dört yaşım,
Bir zaman belâdan çıkmadı başım,
Sen oldun hemdemim, dertli yoldaşım,
Laylalar söyledin bana, elvedâ!..

Ben sana yad değil, öz bir oğuldum,
Öz kanından, gül yakanda doğuldum,
Günahım, can dedim sana, koğuldum,
Acımadın bu kurbana, elveda!..

Yok oldu Çemberekendi (1) gözlerden,
Batıp gitti Pirvenzeli (2) izlerden,
Kim ne anlar bu çapraşık sözlerden,
Bunlar bir hâtırat bana, elvedâ!.

(1) Bakû şehrinin bir semtidir.
(2) Bakû'nun dağlık başka bir semtdiir.

Bir zaman koynunda ben de yaşadım,
Sokaktan sokağa seslendi adım,
Bilmem sönecek mi sendeki yâdım?
Belki de dönemem sana, elvedâ!.

Bak, ne deyir gene bu coşkun Hazer,
Koynunda Şimalden gelen yad gezer,
Bu derttir ki beni ömrümce ezer,
Düşürür hep halden hale, elvedâ!..

Uzakta kararır Kızlar Kalası (3),
Söyler ki başımın çoktur belâsı,
Nerde öz oğulu, yiğit balası,
Acısın düştüğü oda, elvedâ!..

Benim günahım yok, beni bağışla;
Çok çarpıştım, düştüm tufanla, kışla,
Bâzen selâm gönder sen de bir kuşla,
Gittiğin yer Türkistan'a, elvedâ!..

Elvedâ, ey güzel Bakû, elvedâ!..
Sağlıkla kal, son sözüm bu, elvedâ!..

(3) Bakû'nun «Kız Kalesi»

Telegram: @cinciva

SÜRGÜNDE

Telegram: @cinciva

DAĞLARA VEDA

Dağıstan'a sürülürken

Ezelden can diyerek bu sevdalı ülkeye,
Her gadasın aldığım sana ayan, a dağlar..
Okşarken her derdini, söz verdim : ölüm diye,
Onunçündür çektiğim dert bipâyan, a dağlar...

Doğma yurdu terkedip atıldım diyar diyar,
Görmedim genç ömrümde yaşanacak bir bahar,
Döndü hep düşman oldu, dost denilen her ne var,
Sen gel öz dostluğunda muhkem dayan, a dağlar...

Of.. Bakû, bu ayrılık bana ölümden beter,
İçimde yaşattığım garip bülbül'ün öter,
Sen bu kızıl uykuya bunca yattığın yeter,
Artık uyan, a dağlar, artık uyan, a dağlar!..

Bir gün gelir koşarak yurdumun harayına,
Ben ateş edeceğim düşmanın sarayına,
Ne düşer yurdu getmiş bir iğidin payına :
Ya şerefli istiklâl, ya kızıl kan, a dağlar!..

Telegram: @cinciva

KAFKAS

Bir zamanlar Puşkin'in dindirip elemini,
Ona menfa yerinde güzel bir cennet oldun;
Sevincinden az kaldı kırsın da kalemini,
O bir hâkim Rus gibi coştu, sen derde doldun.

Bir zamanlar Lermontof gururla geldi vecde,
«Kafkas altımda ve ben üzerindeyim» dedi.
Kazbekin dik başından sana ederken secde,
Kopardığın ahları bir sevinçle dinledi...

Ben ne bir Lermontof'um, ne bir kadır Puşkin'im,
Ki bir Rus kalemine medhedeyim edanı,
Ben yalnız yaranmışım almak için kadanı/...

Kalbimde vahşi diye «Çeçenlere» yok kinim,
Azerî, Gürcü, Dağlı bir ruh diye anmışım
Ben yalnız senin için ölmeye yaranmışım...

TAMARA

Eşsiz kalan bir dul gibi göz dikerek engine,
Gizli gizli hasret çekip ağlar mısın Tamara?...
Dalıp dilber akşamların ye's doğuran rengine
Aşıp taşan «Daryal» gibi çağlar mısın Tamara?

Yadında mı bir bahardı yüzyüze geldik vecde,
Sen bana bir aşk okudun ettim bu aşka secde,
Senden başka almadım ben ilkbahardan bir müjde,
Sen gönlümü zincirleyen bağlar mısın Tamara?..

Yadında mı bana sundun gök Borjomun suyunu,
İlk olarak ben kucmuştum o yükselen boyunu,
Bir kahraman Şamil gibi gütsem ölüm oyunu;
Bana imanlı bir ümit bağlar mısın Tamara?...

O günden ki ben nuş ettim «Kahatya» da şarabı,
Tiflis'i bir Kâbe sandım attım eski mihrabı,
Ben görmedim ne Mekkeyi ne tanırım Arabı,
Sen o benim tapındığım dağlar mısın Tamara?...

Telegram: @cinciva

TÜRKÜM

Âşıkam, cismim «Buzlu Cehennemde» (1) yana,
Taşımaz korkulu dağlar bu tükenmez yasımı,
Ger melekler vereler cenneti âlâ'yı bana,
Söylerem : İstemem ol cenneti, ver Kafkasımı!..

Kafkas'ın aşkı bütün zer (2) dolu dünyaya değer,
Deseler; yurdu unut, al Yeni Dünya'yı eğer,
Söylerem hakkımı ver, aşkımı ver, yurdumu ver,
Dinlesin koy bütün âlem bu boğulmaz sesimi!..

(1) «Buzlu Cehennem»den şairin maksadı, Rusya'nın Uzak Kuzeyinde bulunan «Solovki» sürgün kamplarıdır.

(2) Altun demektir.

GURBETTE

Ben toprağı ateşle yoğrulan bir diyarın,
Doğdum yad çizmelerle çiğnenen yakasında
Ömrümü yutup geçen her kışın, her baharın
İçinde ben ağlarım, yalnız onun yasında..

Bastığım her toprağın koy cennet olsun yüzü ,
Ben onu bir an için basarak geçeceğim...
Varsın da buz bağlasın her bir çeşmenin gözü,
Ben gene o iştiğim ağudan içeceğim...

Varsın her çiçek bana versin baharı müjde,
Kalbimdeki dağların gitmez başından kışı,
Ben edemem aşkıma yad bir mâbede secde,
Bırak gittiğim yolun tufanlar olsun eşi...

Ben gurbette ölürsem kalbine sokma çile,
Söyle, dostlar gömmesin nâşımı topraklara,
Yakarak vücudumu, kül edip verin yele,
Belki bir zerre atar rüzgar bizim dağlara...

Yok!. Ben ölmek istemem, görmeden doğma yurdu,
Ben orda ağlamışım, ben orda güleceğim...
Söyle : koy sevinmesin Şimalin vahşi kurdu,
Ben tufanla doğmuşum, tufanla öleceğim!.

Telegram: @cinciva

GARİP KUŞUM'A

Garip kuşum, bu gelişin nereden,
Uçup geldin hangi dağdan, dereden?
Ben anlamam göğsündeki yâreden,
Beyhûdedir, bende merhem arama,
Merhem olsa koyarım öz yarama...

Hangi çalı o göğsünü dişleyen,
Eski bir yara mı öyle işleyen,
O ses ne içinde, derde başlayan?
Beyhûde dinletme bana nevânı,
Ben ne bilem kimler yıkmış yuvanı...

Kim dost ola, yarana kim ilişe,
Bir eş bulsam öz derdimi bölüşe,
Gel aldanma yüzümdeki gülüşe,
Dal ruhuma geçirdiğim âhı gör,
Gir kalbime içten akan kanı gör!..

BAKÜ

Bir zamanlar adına aşk okudum illere,
Şimdi artık kalbimin içinde inle Bakü...
Uğrunda çarpışanlar kolları bağlı gitti,
Ben yanarak kül oldum senin derdinle Bakü..

Bir gün İstiklâl dedin, biz atıldık kavgaya,
Sen bağrında kanlı bir yer açtın Moskova'ya,
Kim dedi çevrilesin leş kokan bir yuvaya,
Kim dedi bir müjikin emrini dinle Bakü?..

Dünyanın ateş dolu sinesi benim diye,
İlk olarak ateşi sundun Promete'ye,
O zincirlendi Kaf'a, sana can diye diye,
Gömüldü gönüllere aşkı, seninle Bakü...

Sen zümrüt bir taç iken bizim koca Kafkas'a,
Düşmana sevinç verdin, bizi düşürdün yasa,
Aşkımı kanla bağdu, ben dost mu deyim Rus'a
Odlu göğsüm bir taç iken bizim kaca Kafkas'a,

Yanarken «Sebayelde» her akşam yeşil Mayak,
Yolumu senelerle bekleyen annem uyak,
Talihe bak, uzaklar yakın, yakınlar uzak,
Uzak dağlar ardından gel beni dinle Bakü.

Telegram: @cinciva

HANİ

Akşam olur kuşlar döner yuvaya,
Benim dönüp konacağım dal hani?
Sabah olur çoban iner ovaya,
Benim kalkıp gideceğim yol hani?

Yaz gelince dağlar duman kuşanır,
Derelerden seler akar, boşanır,
Gönlüm diyor, onsuz nasıl yaşanır?!
Söyler, benim o doğduğum il hani?

Hasret kalıp baharına, kışına,
Sordum onu uçup gelen kuşuna,
Bakma dostum gözlerimin yaşına,
Beni ondan ayıracak kol hani?

KOPET DAĞLARA (1)

Ben sana gelmişem uzak bir ilden,
Beni de sinene al, Kopet dağlar!..
Bu odlu kalbimde taşkın arzu var,
Gel bana bir layla çal, Kopet dağlar!..

Her yanın bir çeşme, gök çemen çayır,
Artık ben ne yazam tasvire dair,
Gelmiş huzuruna esir bir şair,
Sevgimi kalbine sal, Kopet dağlar!..

Bir hâtırat diye kalsın derinde,
Adımı aksettir derelerinde,
Ben gider olsam da sen öz yerinde,
Asırlar boyunca kal, Kopet dağlar!..

(1) Kopet dağlar, Aşkâbâd şehrinin yakınında Firûze denen güzel bir yerin yanı başındadır.

Telegram: @cinciva

BENİM İNCİM

Ne İran dan, ne Hind'den, ne Efgan'dan, ne
Çin'den,
Ben bir inci bulmuştum Kafkasların içinden .
Oynatırken elimden düştü toprağa incim,
Nerde menim gençliğim, nerde menim sevincim?..
Duymadım uçtu gitti o benden çok uzağa,
Talih kuşum başımdan inip düştü tuzağa,
O günden ki, o benim öz incimi çaldılar,
Sanasın ki aşkımı, sevincimi çaldılar..

Olunca öz yurdundan, toprağından, taşından,
Genç bir şair ne anlar baharından - kışından,
Neyleyim men ruhumu ısıtmayan güneşi,
Nerde menim ilhamım, nerde gönlümün eşi;
Men ne edem güneşin doğup ta battığını,
Önüme zehir saçan bir gün yarattığını,
Men o günden ne sevinç, ne bir heves bilirem,
Yabancı mahnılarla ağlıyıram, gülürem!..

YARALI OLMASAYDI

Kim avcı niyetiyle gezerdi bu dağları,
Sinesinde can alan maralı olmasaydı?!.
Kim şair hasretiyle süzerdi bu dağları,
İçinde kalbi kırık, yaralı olmasaydı?!.

Of.. Duman çöktü gene bu gönül dağlarına,
Kim ketirmiş adımı solgun dudaklarına,
Kim düşerdi hayatın görünmez ağlarına,
Bir gönül bir gönülden aralı olmasaydı?!.

Kim meni saldı bilmem dayanılmaz bu derde,
Nerde menim öz yuvam, öz ilim, günüm nerede?
Annem meni doğurup yaşatmasaydı orda,
Ya içimdeki bülbül oralı olmasaydı!..

Telegram: @cinciva

NE OLURDU

Ne olurdu kör doğsaydım, görmeseydim ezelden,
Görmeseydim o doğduğum dereleri, dağları,
Almasaydım ilhamımı o talihsiz güzelden,
Gözlerimde tütmeseydi gök «Şivalan»(1) bağları

Ne olurdu, göz açarken Kuzgun'umun (2) dibinde,
Ben kendime yosunlanmış, dilsiz bir taş bulaydım...
Kavaliyle sürü güden bir çobanın önünde
Yar yolunda kesilecek bir kurbanlık olaydım...

Ben ne bilem, bu gurbetin çekilmiyen nazı, var,
Gamlarımı yaza - yaza, ömür geçti, gün bitti,
Ben derdi yok edem derken, dertler beni eritti..

Vurma gönül, vurma, elbet bu kışın bir yazı var,
Bu kara gün geçicidir, bir gün biter inleme!.
Bahçemizde sarı bülbül gene öter, inleme!.

(1) Hazer denizi sahilindeki Bakû sayfiyelerindendir.
(2) Hazer Denizi.

AMUDERYA'YA ÇAĞIRIŞ

Amuderya, beni al,
O cesur dalgaların koynuna sal!..
Amuderya, dinle:
Ben senin derdinle,
Genç iken çekmekteyim hicrinle yas,
Amuderya, beni al, bağrına bas!..

Gel avut tuğyanımı
Sen duyarsın ki benim isyanımı,
Ben dedim, ah, deli coşkun Hazer'e,
Git kucaklaş ve yar ol!..
Ben dedim ülkeleri
Güldüren bir bahar ol!..

Demedim, buzlu Şimal isteğine,
Uyarak, bizden uzak
Bir yere dol!..

Sert esen kanlı Şimal,
Seni hem etti mi kul?
Keserek yollarını,
Bağlayıp kollarını,
Seni de etti köle?

Telegram: @cinciva

Amuderya, neye bes
Vermiyorsun bana ses,
Neye bes, dalgaların geliyor isyanla dile?
Söyle! Göz yaşları, kan sesleri boğmuş mu seni,
Koca Şark dağları kan yutmaya doğmuş mu seni?.

Yok, yok artık döndür
O kuduz sellerini,
Boyasın al kana ya al çiçeğe
Doğma Türk ellerini,
Atılıp fırtınadan fırtınaya,
Çiğne, zincirini kır,
Sana en doğruca yol, işte, budur!..

Gene koy, hükmeylesin Türk ağzı,
Oğuzun yazdığı ferman kağızı!.
Amuderyal, beni al,
Kopacak fırtınanın koynuna sal,
Sen bırak düşmanı girsin kanıma,
Kana girmek yaraşır öz şanıma,
Bes neden korku duyup ürkem ben?
Atamın oğlu yiğit Türkem ben!..

BİR SES GELİR UZAKTAN

Bir ses gelir uzaktan, o yar mı geldi dile,
Bir haber mi yolladı bu yaral ıbülbüle?!
Bülbül, yolun düşerse benim doğduğum ile,
Bu yanık iniltimi dağlarına sal da gel.
Kalbime sokmak için kadasını al da gel!.

Ben gelirken o yurdun mevsimi sonbahardı,
Gülşende gül yerine kızıl dikenler vardı..
Durma bülbül, bu hicran dertli bağrımı yardı,
Git, bir an olsa da, git, sinesinde kal da gel,
Gönlüme salmak için dertlerini al da gel!.

Durma bülbül, var da kon karlı dağlar başına
Türkümü sal o yurdun toprağına taşına,
Al bu göz yaşımı kat o yarın göz yaşına..
Dönerken saçlarından bir iki tel çal da gel,
Solgun dudaklarından gizli bir söz al da gel!..

Telegram: @cinciva

GENÇLERDE ÜMİDİM VAR

Sen istersen kalbimi parçala, kır, çiğne, ez,
Benim gene bu yolda tükenmez bir canım var!
Sen ölüm ol, başımda her an dolaş, her an gez,
Benim de bir gün gene sana bir isyanım var!...

Hoş mu geldi sana bu, bir an için sustuğum?
Beni bu yoldan etmez, hükmünle kan kustuğum!
Ey, koynunda dünyaya gelip ayak bastığım,
Damarlarımda sana vakfedilmiş kanım var!

Benim aşkım, a dostlar, ezelidir, ezeli,
Kim çalacak gönülden o sevdalı güzeli?!
Yok bir kuvvet ki yıksın kalbimdeki emeli,
Benim ki o kurtuluş gününe imânım var!..

Sen aldırma içimden yaralıyım, yaralı,
Bırak geçsin genç ömrüm fırtınalı, boralı;
Ben bilirim, sonunda çıkmam yüzü karalı,
Yurdumun gençlerine ümidim, imânım var!

Telegram: @cinciva

GURBETTE

ARŞİMET VE BEN

Arşimet der : Gözlerim boşlukta
Bir noktu, bir istinatgâh görürse
Bir demirle çevirirdim dünyayı.

Ben diyorum : Bu gençlikte, bu yaşlıkta,
Od kemiren gençlik bana verilse,
Bir vuruşta devirirdim dünyayı...

Telegram: @cinciva

BEN Mİ

Sormayın kimlerdenim, haralıyım, a dostlar,
Gönülden fırtınalı, boralıyım, a dostlar,
Kızıl bir kurşun aldım, yaralıyım a dostlar.

Cevrine tâb edersem dağları deleceğim ;
Kurban kabul ederse, yolunda öleceğim...

Değmeyin, siz değmeyin, tâ kalbimden dağlıyım,
Ben dünyaya ün veren Altayların oğluyum,
O toprakta doğmuşum, o toprağa bağlıyım,

Istemem bir yabancı göz diksin bir taşına
Yol ver, yol ver konayım o dağların başına!..

Ey yıllarla uzaktan hasretini çektiğim,
Uğrunda gizli, gizli göz yaşları döktüğüm,
Ne bu dinsiz talihe böyle boyun büktüğüm?

Gözüm mü kör, kolumda kuvvetim mi yok benim?.
Nerdesin, ey geçmişim, gel kalbime ak benim!..

Ben miyim Altaylarda başı göklere değen,
Tarihi ben mi yazdım, tarih mi beni öğen,
Ben miyim şimdi böyle tevekküle baş eğen?..

Hangi zalim, o benim kollarımı bükecek,
Hangi kuvvet o beni zincirlere çekecek?..

ESIR AZERBAYCAN'IM

Nerde beni gül koynunda doğuran ,
Hamurumu gözyaşiyle yoğuran,
Beşiğimde, layla balam, çağıran...
Azerbaycan, benim bahtsız anam oy!.
Neçe bir yıl hasretinle yanam oy!..

Selâm desem, rüzgâr alıp götürse,
Ağrı dağdan Alagöz'e ötürse,
Kür sesimi gök Hazer'e yetirse,
Hazer coşup zincirini kırsa oy!..
Hükmetse bu sersem gidiş dursa oy!..

Haber alsam Muğan'ımdan, Mil'imden,
Nazlı Bakûm, o neft kokan gülümden,
Kim demiş ki, düşmüş adı dilimden...
Azerbaycan, benim eşsiz yurdum oy!..
Ölmez aşkım, içimdeki derdim oy!..

Gönlüme tek Kâbe yaptım seni ben,
Sensiz nedem gurbet elde günü ben,
Sensiz nedem Allah'ı ben, dini ben...
Azerbaycan, benim tacım, tahtım oy!..
Uyanmaz mı kör olası bahtım oy!..

Telegram: @cinciva

BİLMEM Kİ

Oğlum Azer'e

Gün gelip te son vâdeler yetince,
Kahrolası bu ayrılık bitince,
Bahçemizde sarı bülbül ötünce,
Isteklerim olacak mı, bilmemki!..

Gün süslerken alnındaki nakışı,
Ben ardınca tırmanırken yokuşu,
Dağlara saldığım özlemin kuşu,
Gelip seni bulacak mı, bilmem ki!..

Kavuşurken yurt bayrağıma, düğüne,
Çalkanacak il öğüne üğüne,
Sen erince özlediğim o güne,
Benim ömrüm yetecek mi, bilmem ki!..

AZER'İN DUASI

Hasret kalıp doğma yurdun nazlı müşfik kucağına,
Gözler yaşlı, boyun bükük, vatansız mı öleceğim?
Göz dikerek yad ellerin şifa vermez ocağına,
Böyle garip, bir parçacık kefensiz mi öleceğim?

Ulu Tanrım.. günah mı bu, bahar geldi, ben çağladım?
Bu bir ilin dileğidir, yad bir söze uyduğum yok,
Dünya sevdi, ben de sevdim, eller güldü, ben
ağladım.
Sevdim amma dizlerine bir defa baş koyduğum yok.

Tanrım. Bana çok mu gördün od savuran
toprağımı?
Cennet senin, Kâ'be senin, bir mezarlık yurdumu
ver
Cehennemden alsın bırak dünya benim sorağım,
Bana yalnız bir içim su.. baş koyacak biraz da yer.

Telegram: @cinciva

YURD HASRETİ

Ben yurdumu andıkça derinden
Kalbim kopuyor sanki yerinden...

Yurdum... O ilahi yüce Kafkas,
Vermiş bana ilhamı, evvelden
Sundum onun aşkiyle yürekten
Ateş dolu bir camı ezelden,
Ben ruh alamam başka güzelden...
Aşkım... O ilahi yüce Kafkas/.

Kafkas... O yeşil sineni dağlar,
Hicran duyarak düştüğü yastan,
Kaç yüz senelik matemi saklar...
Bir remz alarak Kürden, Arastan
Kuzgun onu hasretle kucaklar,
Derdiyle çoşan dalgalar ağlar...

Heyhat.. Ne yazık bir kanadım yok,
Bir ahza uçup dağları aşsam;
Tarlan gibi «Gök» Göl»de dolaşsam...
Azgın pusudan bir atılan ok
Kalbimden vurup, yerlere düşsem,
Bir lâhza o topraklarla öpüşsem...

Toprak, o yeşil gölgeli toprak,
Koynumda mezarımda serinler,
Rüzgârla düşen her sarı yaprak,
Ruhumda coşan şarkıyı dinler...

BOĞULMAYAN BİR SES

(Dağıstandan anneme mektup

Diyorlar bana ki gene her akşam,
O titrek ellerin razü niyazda.
Bilirim yolumu beklediğini,
Ben gelebilmedim sana bu yaz da...

Diyorlar her sabah alnın mühürde,
Gene yalvarırsın Resulallaha..
Bir şey ummayıp bu dinsiz dehirde,
Umut bağlamışsın büyük Allaha...
Bakarsın daima sağır göklere,
Derdi derdin gibi ağır göklere...

Bazen kulak verip ezan sesine,
Değişir büsbütün obüt benzin,
Yüz tutup mescidin minaresine,
Köhne secdegâhta bükülür dizin..
Akseder mihraba sönük bir nida
Can verip durursun düştüğün oda.

Bazen yüz çevirip kara Kâbeye
Okursun asrının son duasını,
Belkide geçen gün dönecek diye,
Unutmazsın onun elvedasını
Kaşların altından bakıp şimale,
Ağlarsın yurdunun düştüğü hale...

Telegram: @cinciva

Bazen kipriğinde iki damla yaş,
Çıkarsın o tozlu yollar üstüne
Kalbinde çırpınan gizli bir telâş
Derler ki bir dua okursun bana,
Titrek dudaklarla beni anarsın;
Yanarsın, yanarsın, anne yanarsın...

Lâkin benim düştüğüm fırtınalar; boralar,
Mihraplara akseden dualardan ne anlar?
Asırlarla izlenen o karanlık eski yol,
Çıkarmadı bizleri bir necata emin ol...
Ne çıktı türbesinden tapındığım mabedin?..
Ben anlamak istemem ne mezhep; ne yol, ne din.
Benim yalnız ümidim Türk kalbi, iradesi,
Benim yalnız duyduğum milletimin hak sesi...
Ben yalnız iman ettim kollarımın zoruna,
Bu zor beni kurtarıp, çıkaracak yarına...
Dağları titretirken kalbimin taşan kini.
Eh sen ki bilemezsin bu genç kalbimdekini...
Ben atmışım o köhne eski görgümü anne!..
Dinlesene uzaktan coşan türkümü anne!..

YABAN ŞARKISI

Öt, kumrum, öt, sen ki benden bahtiyar,
Hiç olmazsa, konacak bir yuvan var,
Senin bu yeşillik, senin bu dağlar,
Ne bir yurt hasreti, ne sıla derdi..
Bunları kör felek hep bana verdi!..

Senin kanadın var, bende kol kırık,
Sende güzel bir ses, bende hıçkırık,
Sardıkça gönlümü mel'un ayrılık,
Kar düşmüş dağlara benziyor başım,
Bir bulut olmuyor bile yoldaşım!..

Öt, kumrum, öt, sen ki benden bahtiyar,
Kanadın var, hürlüğün var, yuvan var;
Uç, benim yerime o Dağları sar,
Seslen o yurda bir nevâ şarkısı,
Hürriyet şarkısı, yuva şarkısı!...

Telegram: @cinciva

KAFDAĞI'NA TÜRKÜLER

Ülküdaşım Leylâ'ya

Kanadım yok uçup gelsem yakana,
Sinendeki şahinlere eş olsam;
Veya mağrur bir kartalın konduğu
Göğsünde bir asırdîde taş olsam!.

Gök bir bulut olup sende gerilsem,
Toprak olup ayağına serilsem,
Bir gül olup senin için derilsem,
Ya avcının şikârı bir kuş olsam!..

Bakıp dursam uzak uzak izlere,
Kulak versem seni anan sözlere,
Hasretinle bulutlanan gözlere,
Senden akan bir damlacık yaş olsam!...

KURBANIN OLABİLSEM

Ağlama, ağlama ey gözleri bulutlu yar,
Bari uzaktan olsa kadanı alabilsem!..
Bir terlan gibi konsam o kartallı dağlara,
Bir avcı vursa, düşsem, sinende kalabilsem,
Kurbanın olabilsem!..

Gene yaşlar belirdi o dalgın gözlerinde,
Bir kurban mı giden var o buz denizlerinde?..
Yıllar boyu bir bahar görmiyen düzlerinde
Bir gül gibi açılsam, gül gibi solabilsem,
Ben senin olabilsem!

Dün bir yaralı turna, bir haber verdi acı;
Dedi : «Dağların ıssız, yok kumrusu, turacı;
Bir derde düşmüşsün ki, bulunmazmış ilâcı!.»
O derdine bir merhem, bir derman bulabilsem,
Ben sana gelebilsem!..

Telegram: @cinciva

ŞARKIM

Kafkas.. O güzel yurt, o müebbet vatanımdır,
Ben hür olarak doğdum o zümrüt yakasında,
Dağlar beşiğim giydiği karlar kefenimdir.
Yıllarla, asırlarla sürünsem de yasında,
En son da o, mutlak ki benimdir o benimdir.

Kafkas... O yeşil yurt, o mübbet vatanımdır...
Kafkas... Onu ben görmeden ölsem, ona dair
Kabrimde yazılsın iki mısra, şu kitabe:
«Aşıktı güzel yurduna gurbetde de şair,
Hayyam nasıl aşık idise gül renkli şarabe...»

«KUZGUN» (1) İÇİN

Bir zamanlar vecde geldim coşkun sesinle,
Dinledikçe dertlerini sarıldım saza,
Ilham alıp dalgaların kişnemesinden,
Diyar diyar sürüklendim dert yaza yaza!
İçimdeki derin sızı yâdın mı, Kuzgun?
Dudağımda donup kalan adın mı, Kuzgun?

Söyle, sana neden «Deli Hazer» demişler,
Kör talihin elden ele gezer demişler,
Seni seven öz canından bezer demişler?..
Yetmez oldu yollara göz diktiğim, Kuzgun,
Nedir bu, kör felekten bu çektiğim, Kuzgun?..

Söyle, nedir yüzündeki o kızıl leke?.
Kan mı verdi yarasından kuçtuğun ülke?..
Hayalin mi gözlerimde bu mavi gölge?..
Ey uzaktan kadasını aldığım, Kuzgun!
Gür sesini dost iline saldığım, Kuzgun!

---

(1) Hazer denizinin başka bir ismidir.

Telegram: @cinciva

SİLAYA VARACAĞIM

Yol ver, çekil önümden, ey yolumu kesen dağ,
Gün geldi, yeter artık, sılaya varacağım!..
Al beni koynuna, ey Doğuya akan ırmak,
Ben de akıp o dertli toprağı saracağım!

Yeter artık, çok oldu gurbet elde kaldığım,
Ayrılık sitemiyle kıvrılıp bunaldığım;
Çık, görün gözlerime, ey kadasın aldığım,
Ferhat gibi yolunda dağları yaracağım!.

Yağı, öldü, sanmasın aldığım bu yaradan,
Kaç kere böyle çıktım fırtınadan, boradan ;
Gün gelir kaldırarak şu dağları aradan,
Çevrendeki zinciri yine ben kıracağım!..

Kim diyor ki, gönülde hâtıran yok, yâdın yok;
Lânet o şiirime, ki onda senin adın yok;
Sanma ki gönüllerde garip bir feryadın yok.
Ben sana varmak için seni haykıracağım!..

BİR GÜN

Sanma gitmez başımdan bu kasvetli bulutlar,
Şimşek olup ufukta yine çakacağım ben,
Gözleri uzak yolu bekliyen nişanlıya
Zaferden renk alan bir gül takacağım ben!

Dokunma gel başıma konan devlet kuşuna,
Bırak beni götürsün bir emel savaşına,
Birgün çıkıp Kazbek'in o mağrur dik başına,
O kahraman illere şanla bakacağım ben!

Söyleyin o yurdumu çiğneyen imânsıza,
Değmesin o telleri perişan duran kıza.
Bir gün gönül kaptırıp dağ deviren bir hıza,
Coşkun nehirler gibi orda akacağım ben!.

Ordadır hep varlığım, beşiğim, mezarım da,
Ordadır gençliğim de, aşkım da, baharım da,
Hâlâ titriyor adı solgun dudaklarımda,
Kendimi ateşinde bir gün yakacağım ben!..

Telegram: @cinciva

KÜSTÜĞÜM BAHAR

Gene geldi gönlümün küstüyü bu ilkbahar ,
Gene açtı, şiirime ruh vermeyen çiçekler,
Aşkı baharda doğmuş ve baharda solan bir,
Şair uğursuz gelen bir bahardan ne bekler.

Bırak eller sevinsin bu gelişten bana ne,
Ömrü kış kesilen bir, aşık ondan ne anlar,
Yad bir cennet ne verir öz derdiyle yanana,
Kalbimin tesellisi : Fırtınalar, Boralar.

Ben anlamam çiçekten, yeşillikten, bahardan,
Yeterki ufku sarsın bir şimşeğin çakışı,
Ben uzak yaşadıkça o doğduğum diyardan,
İlkbahar senin olsun ver bana karlı kışı.

Onsekiz yıl evveldi Nisan tam yirmiyedi,
Gülerken talihimin döndü baharı kışa,
Onsekiz yıldan beri kalp o güne inledi;
Onsekiz yıldır hasret kaldığım o doğuşa.

Ben nasıl göğsümde yer, vereyim bir yad güle,
Bak hâlâ kan sızıyor kalbimin yarasından,
Ölürsem kabrim üste gelirse bir yad bile
Anlatsın ODLUYURT'UN Kür'ünden, Aras'ından.

N E Y L E Y İ M

Geçti bahar, bitti güz, o dağları kış aldı,
Dost ilinden bir haber alamadım, neyleyim?
Bakıp, bakıp yollara, gözlerimi yaş aldı,
Ben o ilin yolcusu olamadım, neyleyim?...

Gezip, gezip dolaştım dünyayı serhoş gibi,
Yok olası yad ilde her yer bana loş gibi,
Çırpınarak didindim yaralı bir kuş gibi,
Dinlenecek bir yuva bulamadım, neyleyim?..

Ah o vatan, o Yurd'um.. Eşsiz cennet bir ülke,
Onsuz böyle yaşamak, bence, iğrenç bir leke,
Onsuz din bir efsâne, onsuz Tanrı bir gölge,
Onsuz hılkatten ilham alamadım, neyleyim?..

Verin bana yurdumu, çorak olsun, dağ olsun,
Ayaklarımda zincir, düştüğüm bir ağ olsun,
Yüzümü toprağına süremedim, neyleyim?..
Ben ölürsem yolunda sevenleri sağ olsun,
Gidip yeşil koynuna giremedim, neyleyim?..

Telegram: @cinciva

GÖLCÜK'LE DERTLEŞME

Durgun, mavi göz gibi dert andıran dalgalar
Coştukça, gönül coşar, durma amandır, Gölcük!..
Çoktan oldu kalbimin telleri oynamadı,
Derdim başımdan aşkın, halim yamandır, Gölcük!..

Aç koynunu, uzaktan gelmişim, çok yaslıyım;
İli, yurdu çalınmış bir garip Kafkas'lıyım;
Zannetme ki, yoksulum, Kür'lüyüm, Aras'lıyım;
Bakû'dan ayrılalı yakın zamandır, Gölcük!..

Dolaşıp Türkistan'ı, İran'ı adım-adım,
Kalbimi okşayacak bir belde bulamadım,
Sende mi aksedecek bilmem ki şimdi yâdım,
Gönül özge bir aşka belki düşmandır, Gölcük!..

Yolsuz bir âşık gibi sanma ki seni buldum,
Ben uzak bir «Gökgöl» ün yolunda böyle soldum,
Bu doğrudur, bir dostun uğrunda kurban oldum,
Bu, bizim ettiğimiz ahdü peymandır, Gölcük!..

Eh... Her bir âşinânın, her bir dostun işi bu,
Kimsede yoktur günâh, dünyanın gidişi bu,
Benim de ilk aşkımın fırtınalı kışı bu,
Gönlümde yalnız kalan keskin imândır, Gölcük!..

A DOST

Bir gülşen yaptım, gülünü el aldı,
Bir tek goncasını dermedim, a dost!..
Bir bahçe saldırdım, geldi sel aldı,
Emek meyvesini görmedim, a dost!..

Cânâne can dedim, uzağa düştüm,
Dosta bel bağladım, tuzağa düştüm,
Efsunlanmış kızıl bir ağa düştüm,
Birlik dileğine ermedim, a dost!..

Ben bakarken o sevdiğim Doğuya,
Sen ortak ol bu içtiğim ağuya,
Orda bir gelin var kaldı yağıya,
Onu bir doyunca sarmadım, a dost!..

Bu çarpan kalp onun, bu tek can onun,
Damarlarımdaki akan kan onun,
Gönlümü coşturan bu imân onun,
Ben özgeye gönül vermedim, a dost!..

Telegram: @cinciva

ŞİKÂYET

Benim de derdim var hakim dinle sen
Ömrüm kitabını karalanmış yaz.
Geçti otuzsekiz yılım hiç oldu,
Kalbimi yüz yerden paralanmış yaz.

Yaz, dostları sağır, devranı sarhoş,
Yaz, gönlümde çarpan emelleri boş,
Sorma nerden gelmiş, nerde vurulmuş,
Dağdan dağa çarpmış, yaralanmış yaz.

Fuzûli'yi öz aşkımla üzdümse,
Bir ferman ile Nesimi'yi yüzdümse,
Kerem'i deftere nasıl yazdımsa,
Beni de öz yurdundan aralanmış yaz.

Burda bahar-kış bir, dikenle bir gül,
Uğursuz baykuştan farksızdır bülbül,
Bir zaman dağlara hükmeden gönül,
Şimdi bir ekmeğe kiralanmış yaz.

Yaz hakim! ne yazsan bence boş gayrı,
Kırık bir kanadın yok bana hayrı,
Yaz! bir şahin düşmüş Kaf'ından ayrı,
Nerde doğmuş, şimdi nerelenmiş yaz.

GURBET MEKTUPLARI

Oradaki hemşireme

Çoktan oldu almadım,
Bacım, senden ne bir mektup ne sorak,
Bilsen ne kadar derindir özlemim,
Gözlerimde bilsen nasıl tütüyor
O söğütlü, çam kokulu toprak!..
Hele bizim o vişneli bahçemiz,
O benim nar ağacım,
Yerinde durur mu bacım?...

Hani ya, sen bu yaz bana
Nişanlımın işlediği,
Göz yaşlariyle örüp gümüşlediği
Mavi, ipek bir mendil yollayacaktın?..
Çok bekledim, yaz geçti,
Kış da bitti,
Bahar geldi, bademler çiçek açtı,
Hâlâ senden haber yok,
Nerde benim ipek, mavi mendilim?..
Hâlâ gelecek, diye,
Boynumu eğe-eğe,
Yıllarla göz yaşlarımı kurutan
Gurbet kokulu mendilimi koklarım!..

Telegram: @cinciva

Benim biricik bacım,
Dinle, sana anlatayım gurbeti:
Kahrolası çekilmeyen nazı var;
Gurbet dedikleri ıssız bir ada,
Dört tarafı uçsuz, bucaksız deniz,
Sahillerinde yalnız,
Kayalara çarpan suların sesi,
Bir de garip martıların şarkısı...

Burda ne anne sesi,
Ne de senin sesin var,
Ne de o kara gözlü nişanlımın nağmesi;
Aşk ne, sevgi ne,
Bilmez bu dağlar,
Bir garibin yüzüne
Bakıp gülmez bu dağlar!...

Telegram: @cinciva

ÖLMEK Mİ YAŞAMAK MI

Bir an susmak serin toprak altında,
Kurtulmak bu sonsuz, ağır zilletten;
Zor mu ocep Ezrailin pençesi,
Daüssıla denen bu güç illetten?!.
Kim dayanır bu içilmez ağuya,
Tanrı onu vermesin bir yağıya!...

Verem olsa hükmünü tez bildirir ,
Ecel gelir solgun yüzü güldürür,
Yirmi yıldır ne biter, ne öldürür,
Ciğerlerden kopan ah da kalmadı,
Yüz tutacak bir dergâh da kalmdaı!..

Sen istersen yan eriye-eriye ,
Bir gül umsan bahar döner geriye,
Yıllar geçer yol erişmez yarıya,
Bir serap mı o bir ümit sandığım,
Bir emel bu inanile yandığım?!.

Zaman kısır, tatsız ömür bitmiyor,
Davet için ölüme el gitmiyor,
Tek bir kurşun, yoksa, neme yetmiyor,
Ölmek mi... Ya ümide bel bağlasam,
Yurdum için biraz daha ağlasam?!.

.....

Derler orda bir cennet var,
Sevda sunar melekler;
Özyurdunu kaybetmiş bir
Şair ordan ne bekler?...

Derler orda yokmuş ölüm,
Zemzem suyu içince.
Tanrım! Bana sen ölüm ver,
Kafdağından geçince...

Derler orda ne bir vatan,
Ne hicran var, ne de gam;
Bana hoştur gurbet ilde,
Vatan hicrile yansam...

LÂNET ŞAİRLİĞİME

Durma güzel sevgili, okşa beni, sev beni,
Çoktan beridir ki, ben bir gülüşe muhtacım..
Doğdum doğalı sardı kızıl bir dev beni,
Nerde yeşil dileğim, nerde benim amacım...

Neyleyim, felek beni mahkûm etmiş gurbete,
Lânet onun sunduğu ağu dolu şerbete!..

Ben bilirim, bu yolun yok ucu. yok bucağı,
Otuz beş bahar geçti, otuzbeş kışa düştüm,
Terk edeli o dilber, o sevdalı kucağı,
Çekenler bilir ancak, ne zalim işe düştüm!..

İnsana en mukaddes saadet, yüce dilek,
Sevgiler yanında, doğduğu yerde ölmek...

Yad el, ancak gam çiler bir âşıkın içine,
Dört çevre gülşen olsa, istemem ben özge yer,
Bir taşını değişmem Mısır'a, Hind'e, Çin'e,
Tanrı cenneti verse, ben derim ki onu ver!..

Bir Cehennem olsa da bana, özyurd'um, gerek,
Atılırım koynuna sevinerek, gülerek!..

Orda bir kaya olsam, yaslansa yâr gölgeme,
Onsuz burda şöhreti, şairliği nedem ben,
Annem beni doğarken kurban demiş ülkeme,
Koyver beni, güzel kız, öz ilime gidem ben!..

Lânet şairliğime, şiirime, hevesime,
Nerdesin, ey nazlı yurt, ses ver benim sesime!..

Telegram: @cinciva

MUKADDES İHTİLÂL

Karanlıkta gözlerim dikilmiş ufuklara,
Bir fırtına sesi var, bulutlar gökte dal dal,
Açmış Doğu bağrını sökecek şafaklara,
Kop, ey deli fırtına, râşeni gönlüme sal,
İhtilâl istiyorum, mukaddes bir ihtilâl!..

Doğan güneşle kopsun bir akın velvelesi,
Görünsün kan köpüklü kısrakların yelesi,
Bitsin esir Türklüğün, bitsin artık çilesi,
Ne zincirli bir Kafkas, ne kan kusan bir Ural,
İhtilâl istiyorum, mukaddes bir ihtilâl!..

Savrulsun ummanlara gövde, bacak, bilek, baş;
Yere geçsin Kremlin, kalmasın taş üstüne taş,
Hür insanlık uğruna başlasın kutlu savaş,
Vakit gelmiş, ey zaman, bir ölüm şarkısı çal,
İhtilâl istiyorum, mukaddes bir ihtilâl..

KALK SEVGİLİM

Kalk, sevgilim, kalk da beni yola vur,
Geç kalınsa, yurt başıma çökecek...
Ben artık beklemem, gün doğsun diye,
Kim bu bitmez intizarı çekecek?!.

Kalk ki yollar uzun, emel uzakta,
Bu uğurda ölüm de var, tuzak da.

Kalk, sevgilim, kalk da atımı gemle,
Sıcak bir öpüşle anlımı nemle,
Yeter, gün geçirdim ben bu özlemle,

Sen aldırma, dağları geçit vermezse,
Fırtınalar kopup yolumu kesse!..

Kalk, sevgilim, kalk da, kuşlar ötüyor,
Gözümde bir savaş aşkı tütüyor,
Kalk ki, zaman geçti, günüm bitiyor...

El ne diyor bak bu miskin duruşa,
Kollarımda güç yok mu bir vuruşa!?

Telegram: @cinciva

Kalk, sevgilim, ver okumu, yayımı,
Çek altıma o küheylân tayımı,
Kim o benim inkâr eden soyumu?..

Hangi kuvvet büken benim kolumu,
Ben gidersem kim kesecek yolumu?!.

Kalk, güzelim, kalk ta beni yola vur,
Düşünme ki kalbimde çok acı var,
Çökmem dize, vurulmazsam arkamdan,
Hâlâ bende Bozkurd'umun gücü var!..

Sen aldırma, dağlar geçit vermezse,
Fırtınalar kopup yolumu kesse!..

MOSKOVA

Orda hür ülkeleri saran zincirin ucu,
Orda piç Neronların ölüm dağıtan gücü,
Aldanıp tuzağına düşen her diyar bilir,
Orağı insan biçer, çekiçi öldürücü.

Kremlin.. O'nu sorun tarihin yaprağına,
Kaç milyon insan kanı çilenmiş toprağına,
İçtikçe kan istiyor, içtikçe kuduzlaşır,
Dikkat!. Hudutlarında örülü insan ağına...

Orda Deli Petro'nun hırsı var, emeli var,
Orda sosyalistliğin Ruslaşan temeli var,
Nerde bir canavarlık, bir cinayet çıkarsa,
Orda barbar, komünist Moskova'nın eli var.

Moskova, bir cennet o serseri bir yığına,
Körler ancak o kızıl mezbahaya sığına,
Saçtığı vahşetlerin kurbanıdır bu küre,
Tanrı bile pişmandır onu yarattığına.

Telegram: @cinciva

Ey!. Kalbi, hürriyetin aşkıyle çarpan cihan,
Bu vahşete göğsünü geremiyorsan yan!.
Hür yurtlar çiğnenip te çöktükten sonra dünya,
Savur boş ummanlara ne çıkar atomundan.

Ah, ey haleskâr atom : Kızıl derde tek deva,
Senden umut bekliyor milyonla esir yuva,
Hür aile, hür hayat, hür insanlık uğruna,
Yok olsun ateşinle vahşi, dinsiz Moskova!.

«KIZIL KÖLELER» DÜNYASI'NA

Hür insanlık haykırdı : Kalksın zulüm, korku, kin!..
Verdi milyonla kurban... Ya gene bu korku ne?..
Milletleri kızıl bir orakla biçmek için,
Hortlayan barbarlığın eskisinden farkı ne?...

Dünya gene tersine döner, serhoş mu bilmem,
Kanlı bâdirlerle eğlenmek hoş mu bilmem,
Bunca çekilen emek beyhûde, boş mu bilmem,
Muzdarip dudaklarda bu bitymeyen şarkı ne?..

Nerde tahakküm, zulüm, milyonluk esir insan,
Nerde topyekûn sürgün, topyekûn ölüm ve kan?..
Kaldır Demir Perdeyi, hükmünü versin cihan,
Lânet kızıl dünyanın köleler cennetine!..

Aç göster her köşeni, her nesi var, nesi yok,
Ben bilirim ki, orda uçan kuşun sesi yok,
Hürriyet mi diyorsun, yalan... Onun (H) si yok,
Milyonu beş paradır orda kemiğin, etin!..

Telegram: @cinciva

POEMYALAR

Telegram: @cinciva

BİR GÜN GELECEK...

Orda Orta Zamanın vahşetinden yadigâr,
Karanlıklar içinde kurulmuş bir «cennet» var;
Bir cennet ki, özeği kanlı bir Kremlin'in,
Milyonla kafa yutmuş temelinde yükselir;
Ruh alıp Deli Petro ve bir müthiş İvan'dan,
Dünyayı yıkıp yakmak emelinde, yükselir...
Kremlin, onu sorun tarihin yaprağına,
O ölüm kalesinin nasıl kurulduğunu,
Kaç milyon insan kanı çilenmiş toprağına,
Kaç milyon günahsızın başı vurulduğunu;
Kremlin, o eskinden beri zulmün kaynağı,
Kremlin, hürriyetin kabrini kazan kale,
Kremlin, o şimdi de kızılların oynağı,
Neronların Roması, yanında hiçtir bile...

Orda kurmuş yuvayı, çifte başlı kartallar,
Orda vahşi Çar'ların takü-zafer'leri var,
Orda hür ülkeleri saran zincirin ucu,
Orda kanlı prensler ve kınyazların gücü,
Orda (Suvorov) ların, (Nevski) lerin yâdı,
Orda (Kutuzof) ların, (Donskoy) ların adı,
Kanlı dehlizlerinde canlanır Kuzma Minin,
Duvarlarda gölgesi titrer (Kurapatki) nin,
Orda Deli Petro'nun hırsı var, emeli var...
Orada sosyalistliğin Ruslaşan temeli var...
Kremlin, O Çarların kanlı tahtına yuva,
Kremlin, o bugün de hırçınlaşan Moskova...

Telegram: @cinciva

Yok orda hürriyetin gözle görünen (H) si,
Belki var da boğulmuş sulu zindanda sesi,
Orda kan lekesidir toprakta kalan izler,
Ortaçağın canlısı ölüm kokan dehlizler,
Orda korkunç geceler, kanlı sabahlar orda,
Cesetlerle denizde gömülen ahlar orda,
Orda âni verilen mahkemesiz efrmanlar,
Orda kurşun başların ağrısını dermanlar,
Orda toptan dağılan meskenler, yuvalar var,
Orda zincir sesinden çınlayan ovalar var,
Yayılır enginlere orda kırbaç sesleri,
Yollarda sürgünlerin tükenen nefesleri,
Orda ölüm kampları aç milyonları bekler,
Geceler nöbetçisi kan içici köpekler,
Orda konar kargalar her gün binlerce leşe,
Bir ölüm dünyasıdır Sibirya başta başa...

Sibirya . O bir mezar her sürülen yığına,
Tanrı bile pişmandır onu yarattığına;
Sibirya, o yüzleri, donları kavuran bucak,
Ateşli gönülleri buzla yakan bir kucak,
Rüzgârı ölüm kokar, güneşi dündurucu,
Uzandıkça uzanır ne sonu var ne ucu,
Atılanlar koynuna «sâkinleşir», «uslanır»...
Orda zihinler durur, orda fikir paslanır,
Yalnız kollar çalışır, keskinleşir tırnaklar,
Buz bağlamış toprağı kazıp eşer tırnaklar,
Kondukça kar üstüne damla damla akan kan,
Sanki kızıl lâledir açmış, yeşili noksan...
Orda bir tesellidir gözlerde gizlenen nem,
Alevli bir cennetle işte buzlu cehennem...

Buzlu cehennem, o dün bir Çarlığın temeli,
Buzlu cehennem bugün bir varlığın temeli,
Bir varlık ki içtiği kan, yediği canlı et,
Kemiklerin üstünde yükselir kızıl cennet...

Dün orda, sâkin, yeşil bir Kırım vardı, nerde?
Nerde koca Kafkas'ın bağrında Çeçen yurdu?..
Onlar deva ararken düştükleri o derde,
Fakat azgın Moskova kudurdukça kudurdu;
Bir emir, evet, yalnız keskin bir emir «Baş»tan,
Bir baş ki, vücut etse, kalbi, ciğeri taştan...
Bir emir... Kırım, Çeçen, Sibirya'ya... Bu kadar...
Yüz yıllarla o yerde mesken kuran yuvalar,
Savruldu yol üstünde bir avuç toprak gibi,
Çoluk çocuk, gelin, kız kuru bir yaprak gibi,
Serpildi Sibiryanın o vahşi sinesine...
Ses verdi kırbaç sesi aç kurtların sesine...
Ermek için «Zorba Şef» kıp kızıl emeline,
Milyon daha gömüldü «cennetin» temeline..
Söyle, hangi tarihte, hangi devirde, nerde,
Görülmüş milyonları aşan sürgün sürüsü,
Hangi kalem tercüman olmuş bu kanlı derde,
Yamyamların içinde var mı böyle birisi?...

Lânet hür bir âlemde, insan hürriyetine
Mel'un bir kuvvet gibi zincir vurana lânet...
Kapılıp bir zümrenin zor güden niyyetine,
Mukaddes dileklere karşı durana lânet!

Telegram: @cinciva

Asırların içinde yirminci asırdır bu,
Çekilir mi çarmıha hür bir dilek, hür duygu?!.
Bir cennet ki sunduğu ölüm, verdiği kaygu,
Rengi şafaktır, diye ,saçtığı kana lânet...
Yok, yok bu yol değildir hayata tat verecek,
İnsan hürriyetine ruh ve kanat verecek,
Bir cennet ki zulmetin perdesini örecek,
Onu karanlıklarda öyle kurana lânet!..
Verseydi Tanrım bana geçmişten bir ânımı,
Yakarak bir meş'ale, kurardım hür bir ocak...
Götürüp insanlıktan ruh alan fermanımı,
Salardım dört bi ryana, şenlenirdi her bucak...
Kazardım gönüllerde yalnız bir tek ideal :
İnsanlara hürriyet, milletlere istiklâl!..
Nerdesin, ey halâskâr Bozkurd'um, çık yoluma,
Nerdesin, ey Timur'un kudreti, gel koluma,
Şimşekler gibi bir an ben çakmak istiyorum,
Kremlin'i kökünden ben yakmak istiyorum...
Hür bir dünya, hür bir din, hür bi rTanrı, hür bir yol,
Hür bir hayat, hür vicdan, hür bir kafa, hür bir kol,
Hür bir şitir, hür bir aşk, hürbir mesken, hür bir emek:
İnsanoğlunun asıl hür cenneti bu demek...
İşte, böyle bir âlem, böyle bir dünya, diye,
Her çorak bir bucağa bir su gibi akmalı,
Küllerini rüzgâra vermek için hediye,
Hür insanlık uğruna «Moskova»yı yakmalı!..

KARA DESTAN

Kimse bilmez Tanrıdağ'ın yaşını,
Duman almış Altayların başını,
Uçurmuştur baştan devlet kuşunu,
Satvetine yüz çevirmiş zaman hey...
Koca Türk'ün düştüğü dert yaman hey...

Dört bir yana dağılmış Türk soyları,
Sönmüş ocak, göçüp gitmiş boyları,
Dertli dertli akar bozkır çayları,
Saklar içten gizli ümit, gümân hey...
Koca Türk'ün düştüğü gün yaman hey...

Ak alnına kara yazı yazılmış,
Yaylalarda düğün - dernek bozulmuş,
Gelinlerin gür saçları çözülmüş,
Yâd'a kalmış, diler elden aman hey...
Koca Türk'ün düştüğü hal yaman hey...

Dağdan dağa çarpıp gitmiş doğanlar,
Kayalarda iz bırakmış al kanlar,
Ordulara buyruk vermez İlhanlar,
Nerde kalmış «Set» ler yıkan ferman hey...
Koca Türk'ün düştüğü dert yaman hey...

Harap olmuş Buhara'sı, Başkand'i,
Matem tutmuş Semerkand'ı, Taşkend'i,
Kendi söyler, döker gözden yaş kendi...
Ne ozan var, ne yazan, ne Şaman hey...
Koca Türk'ün düştüğü dert yaman hey...

Telegram: @cinciva

Kazan, Başkurt batmış, Kırım sürülmüş,
Benim çekik gözlü yör'ım sürülmüş,
Konum - komşum, bütün varım sürülmüş,
Bulunur mu Sibirya'da iman hey?
Koca Türk'ün düştüğü hal yaman hey...

Türk İlleri bir birine yatlanır,
Kazak, Kırgız, Türkmen, Özbek adlanır,
Azeri Türk yanar, içten odlanır,
Ana yurdun içten halı duman hey,
Koca Türk'ün düştüğü dert yaman hey...

Orkun çağlar, yatmış İller ayılmaz,
Tarım çayı doğru yola koyulmaz,
Hey.. Seslenir Amuderya duyulmaz,
Sırderya'da kalmamıştır derman hey...
Koca Türk'ün düştüğü dert yaman hey...

Hazar coşar, haber salar Kür'üne,
Akıp gider Kür sürüne, sürüne,
İdil ağlar, Altın Ordu yedine,
Aral kendi varlığından pişman hey...
Koca Türk'ün düştüğü dert yaman hey...

Azerbaycan dert içinde boğulmuş,
Sevenleri diyar diyar koğulmuş,
Ağla şair ağla, yurdun dağılmış,
Nerde kopuz, nerde kırık keman hey?
Nerde büyük Vatan, nerde Turan hey?..

DÖNEK KARDEŞ

1944 yılında Anayurda sığınıp
bilahare Ruslara teslim edilen
Azeri kardeşlerimin aziz ruhuna.

Türk denince özü, sözü mert olur,
Dost deyince ayrılmaz bir fert olur,
Kardeş deyip dara düşsem, sığınsam,
Şimdengeru bu bana bir dert olur...
Ben ne diyem bu vefasız Dağlara,
Öz kardaşı dönek olan ağlara...

Türk.. O Altayların dünkü eri mi?
Yolunda can koydum, verdim serimi,
Düştüğü ağlardan kurtulsun diye,
Serdim ayağına doğma yerimi...
Kardaş armağanı, dökülen kanlar,
Bana mükâfat mı giden kurbanlar?..

Ben diyorum, Kayıhan'dır soyumuz,
Bir kaynaktan varlığımız, boyumuz,
Dilim dili, yolum yolu, emel bir,
Bir bayrakta Yıldızımız, ayımız.
Azeri, Türk, Türkmen.. Var mı ayrılık,
Nerden doğdu bu imansız gayrılık?...

Telegram: @cinciva

Alnımın yazısı, karadır kara,
Karadan bir mendil yolladım yâr'a,
Yol uzun, İl uzak, yetişmez eller,
Türklüğün kanayan kalbini sara...
Felek kıymış beslenen bu dileğe,
Lanet Türk'ü hançerleyen bileğe...

Bir suç mu düşmana göğüs gerdiğim?
Günah mı Türklüğe gönül verdiğim?
Rusların açtığı yaradan derin,
Anayurtta öz kardaştan gördüğüm.
seslenseydim, ses çıkardı her taştan,
Ne beklersin sağırlaşan bir baştan.

Kaçtır, eli kanlı çıktı oyundan,
Ne bilem, kahbelik varmış soyunda,
Girdiğim özyurttan döndürülürken,
Kanımın aktığı sınır boyunda,
Açan lalelerden bir çelenk örsem,
Türklük dünyasına armağan versem.

BENİM PROTESTOM

— Cemiyeti Akvama açık mektup —

Dinle sen ey hak diye zulme eş olan yuva,
Bir milletin ferdiyim benim de bir sesim var,
Dağları al kanımla boyanmış bir ülkede,
Anlasan yaşamak için ne kadar hevesim var...

Onun «Rus» dediği yer toprağımdır, taşımdır,,
Onun başındaki tac, benim devlet kuşumdur,
«Jenev» de sunduğu mey, o benim göz yaşımdır.
Eh ; bilseydin başımda ne belâm ne yasım var...

Bakü... O benim Kâ'bem, o mihrabım, o yurdum,
Yolunda kanlı «Çar» a yıllarca karşı durdum,
İlk o Rus zincirini ben çiğnedim, ben kırdım,
Dünyaya müjde yazdım : Azad bir Kafkasım var...

Bir gün bir «dost» göründü, bize bir bade sundu,
Sundu da; başımıza «Tilki» gitti «kurt» kondu,
Yandı emelim, aşkım, vatanım o da yandı...
Ortada kan, puhte, leş, kül duman kaldı.

Tfu... tarihe tfu... tersine mi dolandı?
Ülkemiz Romamıydı bağrına od kalandı?
Milletlerin namına zengin iller talandı,
Dağlara akseden ses: Yalnız ah... Aman kaldı...

Artık o nazlı ilde tütecek bir ocak yok,
Annelerin göz yaşı akmayan bir bucak yok,
Eyvah... ki baş koyacak ne bir diz ne bir kucak yok,
Anladık ki dünyada yahşi yok, yaman kaldı...

Telegram: @cinciva

Dinle sen ey dünyanın hak arayan dik başı,
O bir vahşi hükümdar, içtiği kan benimdir.
Bir kuldur bir zenginin olur mu arkadaşı?
Sana bir can verirse elbet o can benimdir.

Benimdir o saçtığı altın, para çalınmış...
Mecliste hakkım diyor; o hak benden alınmış.
Moskov deyip geçmeyin ayaklara salınmış.
Varıyoğu talanmış Azerbaycan benimdir.

Dünya bilir bu hakkı, niçin neden danılır?
Onun çapkın olduğu hep içinden tanılır.
Milletlerin düşmanı, bir devlet mi sanılır?
Ona karşı her zaman keskin isyan benimdir.

Dinle sen ey cihana hakkı gösteren masa,
Dağıstanlı, Gürcülü hakim biziz Kafkas'a.
Aleme haber olsun o, ger bizim olmasa,
Yolunda dökülecek son damla kan benimdir.

Verin bana yurdumu olsun cennet bucağı,
Bir devlet kurayım ki: Sulhün doğma ocağı,
Başında dalgalansa üç boyalı sancağı,
O zaman zannederim bütün cihan benimdir.

Bırakın koca şarkı biraz da yaşasın hür,
Yeter ki asırların altında oldu esir...
Dünya istiklâl diyor bu onun da hakkıdır.
Bu uğurda yenilmez kuvvet iman benimdir.

Bırakın parçalansın zulmün haksız yapısı,
Silinsin yer yüzünden komünizmin kâbusu,
Milletlere açılsın öz yurdunun kapısı,
İnsanlara hürriyet, bu dilek şan benimdir...

YİĞİTLERE SESLENİŞ

— Türkçü Dostlarıma —

I

Gelin dostlar, gelin de bir araya,
Derman bulun kalbimdeki yaraya,
Çare nedir bu yazılan karaya?
Yiğitler, yiğitler, taşkın yiğitler,
Derdim başımdan pek aşkın, yiğitler.

Yaralı bir bülbül, kırık bir daldan,
Koparsa bir feryat, sen anla haldan,
Döküp içimi kurtaram vebaldan...
Yiğitler, yiğitler, aman yiğitler,
Elim, günüm, halım yaman yiğitler...

Felek büsatını kurdu kuralı,
Ömrüm geçti fırtınalı, boralı,
Yaralıyam dostlar, içten yaralı.
Yiğitler, yiğitler, canım yiğitler,
Kurumuş damarda kanım yiğitler.

II

Gene bürünmüş al kana ufukalar,
Bir korku veriyor bana ufuklar,
Gebedir çetin bir âna ufuklar.
Bu korkunç sükûtu nedir boğacak?
Yoksa bir kanlı güneş mi doğacak.

Telegram: @cinciva

Yiğitler korkum var «yakın»dan, «Dost»tan,
Hayin bir zor eder yiğidi posttan,
İçin ürpermez mi o çılgın sesten?
Kimdir acap, gene bir kan kusacak,
O mu, yoksa tarihim mi susucuk?...

Dostlar, dikkat... O dikilen gözlere,
Kim kanacak zehir saçan sözlere,
Bir ölüm sunmakta devran sizlere,
Siper mi istersin, tunç göğsün bir dağ,
İyman mı istersin, bağrını sök, bak...

III

Aman dostum, neden kaşlar çatıldı,
Yoksa gücüm yabana mı atıldı?
Temiz kana bir afyon mu katıldı?
Neden böyle bu miskince sustuğun?
Neden, söyle geçmişine küstüğün.

Bak hırstan çatlıyor kabrinde Atan,
Acep orda bir iskelet mi yatan?
Sığınmış o büyük ruha bu vatan,
Vatan toprak değil, damarda kandır,
Ondan gayri tapacak yer, yalandır.

Hangi kahbe O'na uzatacak el,
Gönülde çarparken bu ölmez emel,
Gel ey geçmiş.. Geçmişteki şanım gel.
Kimdir acep yollarımı bağlayan,
Yâdın mı içimde böyle ağlayan.

IV

Bakıp yüce Kafkaslardan uzağa,
Kim meydan okurdu Rus'a, Kazağ'a,
Salıp büyük orduları tuzağa,
Kimdir yapan dört bucağa akınlar,
Siz söyleyin, siz ey bize yakınlar?

O kim, bir vuruşta yıkan her burcu,
Önünde diz çöktü Ermeni, Gürcü,
Her yiğit koca bir ordunun harcı,
Söyle dostum, söyle bunlar yalan mı?
Bir masaldan hatırımda kalan mı?

Nerde senin, zırhın, çelik kuşağın,
Kapımda Sırp, Yunan, Bulgar uşağın,
Söyle şimdi çok rahat mı döşeyin?
Yiğidim, yiğidim, miskin yiğidim,
Aşkına, bahtına küskün yiğidim.

V

Yiğitler... Atılan köhlan atlara,
Sarılın çelikten gök kanatlara,
Komayın yas çöke bizim yurtlara,
Yiğitler, yiğitler, yaman yiğitler,
Gene dağlar başı duman yiğitler.

Aç, tarih söylesin gene bir destan,
Silinsin o eski kılıçlar pastan,
Yaşıl bozkırların sıyrılsın yastan.
Yiğitler, yiğitler, metin yiğitler,
Düşmanla döğüşüm çetin yiğitler.

Telegram: @cinciva

Silkin gözüm, silkin benim koçağım,
Gene çiçeklensin yurdum, ocağım,
Yolunda ilk kurban ben olacağım.
Yiğitler, yiğitler şanlı yiğitler,
Intikamı müthiş kanlı yiğitler.

Ey gözümde nurum, kalbimde kanım,
Tarihte sözleri, dinim, Kuran'ım,
Çarpıştığın toprak kutlu Turan'ım..
Yiğitler, bu yanık kelâm, yiğitler,
Gönlümden sizlere selâm yiğitler.

S Ü R G Ü N

Bir gün Çar'dan emrolundu
Ağ atlı kazağa
Haber verin Çeçen Yurdu
Göçürülsün uzağa.

Yayılırken avullara
Kin dolusu bu haber,
Çatıp durdu kaşlarını
Her çeçenli yiğit er

Kalbi kırık annelerin
Doldu yaşlar gözüne,
Ihtiyarlar bakıp durdu
Yiğitlerin yüzüne,

Nasıl oldu Çar namına
Böyle ferman verildi,
Çeçenlerin sürülmesi,
Neden reva görüldü.

Bu kanun mu, doğma yurdu
Terkeylesin Çeçenli
Tanrı bize çok mu gördü
Bu toprağı, bu ili.

Telegram: @cinciva

Biz göçmeyiz uzaklara.
Meskenimiz, bu bizim.
Yer vermeyiz Kazaklara,
Toprak bizim, su bizim.

Haber gitti Polkovnika (1)
Emre karşı çıkıştan,
Biraz geçti üçyüz atlı
Kazak indi yokuşdan

Bir Çeçenli hain zabit
Baykuş kimi uğursuz,
Haykırınca sustu bütün
Çoluk-çocuk, gelin, kız.

Kurnaz zabit elindeki
Keskin emri okudu,
Anaların hukukuna
Kara leke dokudu:

Çar'ın hükmü budur dedi
Haydut Çeçen erleri,
Alıp kanbe annelerin
Terketsin bu yerleri.

Yeter artık bu ülkenin
Varı-yoku talandı,
Yeter artık Çeçenliler
Haydutlukla dolandı.

(1) Askeri vali

Biz mi haydut, oh yaramaz?
Sende Çeçen kanı yok.
Bu tahkire dayanılmaz,
Zulm evinin sonu yok.

Biz mi çaptık bu ülkeyi?
Yahut Kazaklar - Ruslar.
Bu böhtana dayanır mı?
Kazbekler, Elburuslar...

Koptu kanlı bir fırtına,
Ölüm hüküm verildi.
Karşı duran yiğit gençler
Birbir yere serildi.

Anaların göğsü açık
Kan lekeleri döşünde,
Tululmuşlar hıçkırığa
Ölenlerin başında.

İhtiyarlar sinesinde
Üçyüz yıllık kanlı dağ,
Saçları kanlı, güneşe
Eylediler elvedağ.

Akşam oldu mavi gökler
Perde çekti yüzüne.
Bir hıçkırık kondu, akan
Pınarların gözüne.

Telegram: @cinciva

Göç edenler yavaş yavaş
Yol üstüne çıktılar,
Yaşıl, doğma yurtlarına
Son bakışla baktılar.

İhtiyarlar düştü öne,
Çoluk-çocuk hep yaya,
Kız gelinler döne döne
Bakmadılar arkaya.

Yol aldılar enginlere,
Çok dağılmış desteler;
Yollarda can vere vere
Göz yumardı hastalar.

Dul kadınlar gözü yaşlı,
Selâmlarken dağları
Andılar hep, baykuşlara
Bırakılan bağları.

Bir ihtiyar çıkıp baktı
Bir tepeden geriye,
Baktı yanır ateşlerde
Köy eriye eriye.

Son olarak yanan yurdu
Hasretle selâmladı,
Gözlerinden iki damla
Od damlası damladı.

Çar'ın emri buymuş dedi:
Doğma yurdu bırak git,
Neron olsa bele artık
Yaşamaz bu saltanat...

Deyip gözden kaybolarak
Toz içinde gittiler.
Talih için ufukları
Dolaşarak gittiler.

Telegram: @cinciva

İÇİNDEKİLER

	Sahife
Önsöz	5— 8
Elmas Yıldırım'ın Şiir San'atı:	9—19
Elmas Yıldırım'ın Hal Tercümesi :	20—26
Bir Parça :	29
Ben :	30
O Benimdir Ezelden :	31
Aras'la Dertleşme :	32—33
Kafkas Dağlarına :	34
Birleşen Iki Nehir :	35
Gelmedi :	36
O Güzele :	37
A Dağlar :	38
A Dağlar :	39
Ömrüm Harab Oldu Hey :	40
Niçin Şair Doğu'dum :	41
Elveda Bakû :	42—43
Dağlara Veda :	47
Kafkas :	48
Tamara .	49
Türküm :	50

	Sahife
Gurbette :	51
Garib Kuşuma :	52
Bakü :	53
Hani :	54
Kopet Dağları :	55
Benim İncim :	56
Yaralı Olmasaydı :	57
Ne Olurdu :	58
Amuderya'ya Çağırış :	59—60
Bir Ses Gelir Uzaktan :	61
Gençlere Ümidim Var :	62
Arşimet ve Ben :	65
Ben mi :	66
Esir Azerbaycan'ım :	67
Bilmem ki :	68
Azer'in Duası :	69
Yurt Hasreti :	70
Boğulmayan Bir Ses :	71—72
Yaban Şakısı :	73
Kafdağı'na Türküler :	74
Kurbanın Olabilsem :	75
Şarkım :	76

Telegram: @cinciva

Sahife

Kuzgun İçin : 77

Sulama Varacağım : 78

Bir Gün : 79

Küstüğüm Bahar : 80

Neyleyim : 81

Gö'cüm'le Dertleşme : 82

A Dostlar : 83

Şikayet : 84

Gurbet Mektupları : ... ... 85—86

Ölmek mi Yaşamak mı : 87

..... : 88

Lanet Şairliğime : 89

Mukaddes İhtilal : 90

Kalk Sevgilim : ... ... 91—92

Moskova : ... ... 93—94

Kızıl Köleler Dünyasına : 95

Bir Gün Gelecek : ... ... 99—102

Kara Destan : ... ... 103—104

Dönek Kardeş : ... ... 105—106

Benim Protestom : ... ... 107—108

Yiğitlere Sesleniş : ... ... 109—112

Sürgün : ... ... 113—117

İçindekiler : ... ... 118—120

Telegram: @cinciva

G-17412

Telegram: @cinciva